

LAISKA LIETUVIAMS

1 9 6 4

B. Markaitis, S. J.	SIBIRO TREMTINIAI IR MES	181
***	GYVENIMUI TEKANT	182
A. Skirmuntaite	JAUNOJI KARTA IR LIETUVIŠKUMAS	186
G. Ivaškienė	TROMPETĖ IR VARGONAI	192
A. Grauslys	GĖRIS SKLINDA...	194
Dr. A. Sužiedėlis	SERGU — LAIKYK MANE IŠTEISINTU	198
J. Kojelis	TAUTINĖS GYVYBĖS IŠLAIKYMAS ŠEIMOJE	200
B. Krištanavičius, S. J.	AMŽINŲ KOVŲ LAUKUOSE	202
A. Rūta	“VYNUOGĖS IR KAKTUSAI” IR “DIAGNOZĖ”	207
K. Bučmys, O.F.M.		
A. Rūta	EKRANO MIRGESY	209, 215
Mergaitės	APIE “MODERNIĄ MERGAITĖ”	213
Teresė	LAIŠKAS DRAUGEI	214
	SKAITYTOJO ŽODIS	215
V. Gidžiūnas, O.F.M.	L.K.M.A. SUVAŽIAVIMAS	216

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas

Redaktorius	Kęstutis Trimakas, S. J.
Redakcijos nariai	Gediminas Kijauskas, S. J. Dr. Arūnas Liulėvičius
Administratorius	Petras Kleiņotas, S. J.
Viršelis ir vinjetės	Algirdo Kurausko
Fotografijos	Algimanto Kezio, S. J.

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636
 Telefonas REpublic 7-8400
 Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams — 3 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30¢. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

DIEVE, dangaus ir žemės Viešpatie, kuri mes visi nuolankiai tikime, apšviesk mus savo Šventąja Dvasia, kad būtume vienos minties ir vienos širdies svarbiausiųjų gyvenimo tiesų akivaizdoje.

Ši diena mums primena Tavo Apvaizdą, kuri kiekvienam mūsų skyrė savitą kelią ir kurią mes per greit pamirštame tiek laimingose valandose, tiek lemiamose aplinkybėse. O vis dėlto ar ne Ji — skirdama mums tremties dalią — apsaugojo mus nuo perdidelės naštos, kurios nebūtume panešę? Ar ne Ji — savo nuolatinio rūpesčiu — išgelbėjo mus nuo persunkaus kryžiaus, po kuriuo, greičiausia, būtume palūžę?

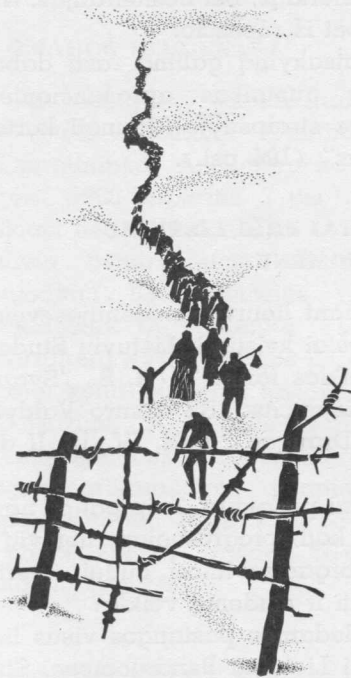
Šią valandą mūsų mintys krypsta į Sibirą, kur mūsų tautos kankiniai — savo auka ir ištikimybe tiesai — atperka mūsų silpnybes, paklaidas ir nusi Kaltimus.

Todėl, Dieve, gyvenimo ir mirties Viešpatie, įdeginink į mūsų sąmonę šią šventą tikrovę, kad dėl jų kančios mes esame stiprūs ir dėl jų skausmo — mes ištvermingi; kad dėl jų ligos mes esame sveiki ir dėl jų pasiaukojimo — mes laimingi; dėl jų liūdesio esame linksmi, o dėl jų priverstinės vienvatės — mes saugūs; kad dėl jų gyvenimo grūvėsių mes galime statyti dabarties ir ateities rūmus ir dėl jų mirties mes gyvi laisvu gyvenimu.

Išklausyk mūsų maldos per Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

Bruno Markaitis, S. J.

Invokacija birželio išvežimus Sibirą minint

GYVENIMUI TEKANT

Šį kartą metame žvilgsnį į lietuvių studentų veiklą. Šiuos komentarus iššaukė birželio mėnesį paskelbti Lietuvių Studentų Sąjungos Centro Valdybos rinkimai bei šiame numeryje spausdinamas jaunosios kartos atstovės A. Skirmuntaitės straipsnis "Jaunoji karta ir lietuviškumas" (184 psl.).

■ LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGA

"Nelaukite iš (Lietuvių Studentų) Sąjungos, bet duokite Sąjungai patys! Šiais žodžiais pradėjo dirbti naujoji Centro Valdyba, ... pasiryžusi pakelti studentų prestižą ir nustatyti veiklos gaires ateinančiai Amerikos lietuvių studentijai," rašė A. Zaparackas, Sąjungos pirmininkas, savo pranešime ("Studentų Gairės", 1963, lapkritis, 40 nr., 5 psl.).

Deja, Sąjungos veikla pavieniuose skyriuose paskutiniiais metais nepagyvėjo. Artėjant naujiems Centro Valdybos rinkimams, bandoma surasti neveiklos priežastis.

"Pagrindinis Sąjungos sunkumas yra studentijos susiskirstymas į daugybę ideologinių organizacijų. Jos nevisada rūpinasi Sąjungos veikla. Ta veikla tenka centro valdybai", pareiškė Sąjungos pirmininkas A. Zaparackas ("Pasaulio Lietuvis", PLB biuletenis, 1964, 6 nr. 98 psl.).

Deja, išsireiškimas yra kiek netikslus. Sunkumas glūdi ne studentų susiskirstyme į organizacijas. Paklauskime tųjų, kurie buvo studentais prieš dešimt metų, kas buvo didžiausias akstinas Studentų Sąjungos Centro Valdybos rinkimams bei jos veiklai. Daugelis atsakys: "Susiskirstymas į organizacijas".

Uždarumas ir visuomeninė neveikla nėra principu jokioje studentų organizacijoje. Teisingai pastebi L. Petrauskaitė: "Mūsų

ideologinės organizacijos neturėtų mus skirti, bet suvesti arčiau. Būdamos pačios stiprios, jos sustiprintų Lietuvių Studentų Sąjungą, kuri, jei dabar nėra, tai turėtų būti svarbiausias organas, rišantis visus studentus" ("Mūsų Vytis", 1963, 6 nr., 202 psl.).

Nebesirūpinama Studentų Sąjunga, nes ir kitos studentų organizacijos nebepasižymi aktyvia veikla. Kodėl taip yra? Klausimas — ne smerkiąs, bet besiteiraująs. Ne iš smalsumo, bet iš rūpesčio.

Dalinei atsakymą galima rasti dabartinių studentų nuotaikas aprašančiame A. Skirmuntaitės straipsnyje "Jaunoji karta ir lietuviškumas" (184 psl.).

■ STUDENTAI PRIE LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

"Besikeičiant lietuvių studentijos veidui, turi lygiagrečiai keistis ir Lietuvių Studentų Sąjungos veiklos forma" (N. S., "Svarstymai apie artėjančius LSS Centro Valdybos rinkimus", "Draugas", 1964, IV. 18, II d., 8 psl.).

Išmintingai pasakyta. Taip pat ar neverėtų pridėti, kad, progresuojant lietuvių visuomenės organizavimosi būdai, vertėtų prie to derinti ir studentų veiklą?

Vis tebededamos pastangos visus lietuvius įjungti į Lietuvių Bendruomenę. Su ja Studentų Sąjunga ryšius palaikydavo, bet jie gali ir turėtų tapti dar tampresni, nes tik jaunime yra užtikrinta Lietuvių Bendruomenės išsilaikymas ir tik studentija buvo ir tebėra sąmoningiausia ir aktyviausia jaunimo dalis. O bene pats pagrindinis Lietuvių Studentų Sąjungos tikslas pagal statutą yra "organizuoti bendrą studentų veiklą lietuvių vybei išlaikyti, Lietuvos laisvei atgauti ir ruošti išlaisvintos Lietuvos atstatymui".

Sėkmingiausiai tai bus atlikta, studentus kreipiant į Lietuvos Bendruomenę, nes "šiam darbe Sąjunga derina veiklą su Lietuvos Bendruomenės ir politinių veiksnių akcija" (LSS statutas).

Ta linkme buvo žengtas žingsnis Čikagoje. LB Čikagos apygardos valdybos nario jaunimo reikalams S. Ingaunio iniciatyva buvo sudarytas Jaunimo komitetas iš visų studentų organizacijų atstovų, pirmininkaujant LSS Čikagos skyriaus pirmininkui J. Gaučiui. Šio komiteto tikslas yra "bendradarbiauti su LB Čikagos apygardos valdyba, skatinti visą jaunimą bendruomeninei veiklai, rengiant jaunimo šventes, parodas, minėjimus ir t. t." (S. Ingaunis).

Šiuo keliu studentai priartės prie organizuotosios lietuvių visuomenės, o Lietuvos Bendruomenei taip brės nauji darbuotojai.

■ OMAHOS STUDENTAI

"Pavyzdiniais, punctualiais ir darbiniais" buvo apibūdinti Omahos studentai LSS pirmininko A. Zaparacko ("Studentų gairės", 1963, lapkritis, 7 psl.). Jie stipriai reiškiasi ne tik studentiškoj veikloj, bet ir Lietuvos Bendruomenėj, o taip pat reprezentuodami lietuviškuosius reikalus pas amerikiečius. Du studentai (D. Katiliūtė ir R. Guzulaitis) yra Omahos LB skyriaus valdyboje; keturi studentų atstovai (A. Leškus, P. Barzdžius, A. Dapšys ir R. Guzulaitis) aplankė Nebraskos gubernatorių F. B. Morrison, painformuodami jį apie Lietuvą bei jo paprašydami pasirašyti po proklamaciją, paskelbiančią vasario 16-tąją Lietuvos diena Nebraskoje.

■ GIMTOJI KALBA MIŠIOSE

Apaštališkasis Sostas jau patvirtino JAV vyskupų projektą anglų kalbos įvedimui į šv. Mišias. Tikimasi, kad šie potvarkiai įsigalios lapkričio 29 d., kada prasidės nauji liturginiai metai. Remiantis vyskupo Vincento Brizgio gautu laišku iš Romos, nuotada ir mes, lietuviai, Mišiose galėsime vartoti savąją kalbą JAV teritorijoje (žr. "L. L.", 1964, balandis, 146 psl.).

■ GAIRĖS KRIKŠČIONIMS SUSIVIENYTI

Vienas iš įtakingiausių Antrojo Visuotinio Suvažiavimo vadų Belgijos kardinolas Suenens, gegužės 4 d. kalbėdamas Čikagos Universitete apie Visuotinį Suvažiavimą ir Ekumeninį Sąjūdį, pasiūlė sekančias šešias gaires sėkmingam krikščionių susivienijimui:

1. Ekumeninis sąjūdis turi būti atgamtiškas: jis prasideda noruose Dievo, siekiančio visų vienybės Savyje; jį turi lydėti malda ir prisipažinimas savo kaltės kitų atžvilgiu.
2. Reikia svarstyti doktrinų skirtumus ne abstrakčiai, bet istorinėje perspektyvoje.
3. Nemaišyti vienybės su uniformuotumu: Bažnyčia yra atvira visoms kultūroms, bet jas visas viršija.
4. Ne ginčytis debatu, bet kalbėti dialogu: aiškintis, suprasti ir, tiesą atradus, nuoširdžiai ją priimti.
5. Bendrom jėgom ieškoti atskirų grupių išvystytų ir tarpusaviai papildančių savybių.
6. Kadangi Dievo tiesa yra kartu meilė, tai ir krikščioniškoji tiesa nebūtų tiesa, jei nesijungtų su meile.

Šios gairės yra tikrai būtinos giliai ir pastoviai krikščionių vienybei atsiekti, paremtai ne sentimentalumu, bet tiesos ieškojimu meilėje.

■ KUN. L. JANKAUS "TEISMAS"

BALFO lietuvių šalpos reikalus daugelį metų uoliai tvarkęs kun. L. Jankus buvo ir tebėra rakštis Lietuvos okupantams ir jų kolaboratoriams. Neseniai Skuode suruoštame teismo farse už tariamą jo 1941 m. nekaltų žmonių žudymą jis buvo už akių nu teisintas 15 m. kalėjimu.

Brooklyniskė "Vienybė" teigia, kad "pats kun. Jankaus jaudinimasis ir blaškymasis ryšium su ta byla rodo tam tikrą jo pasikarsčiavimą ir lietuvių tarpe gali sukelti įtarimo, jog tam tikras krislas tiesos visdėlto yra visame tame reikale". ("Vienybė", 1964, IV. 23; 11 psl.)

Sąmoningų tautiečių tarpe vieši nekal-tumo įrodymai įtarimo nesukelia. Priešingai, lietuviškoje visuomenėje yra pastebimas solidarumas neteisingsiais kaltinimais vieningai pasipiktinti.

Kai šios eilutės pasirodys spaudoje, Civilinių Teisių klausimas JAV senate, gal būt, jau bus išspręstas, bet gal dar ne.

Šiuo siūlomą įstatymu kiekvienam piliečiui būtų garantuojama teisė į darbą, pastogę ir visuomenės patarnavimus, nežiūrint jo odos spalvos. Atrodytų, kad dalykas aiškus ir savaime suprantamas — kam dar įstatymas? Visgi ne visi savaime suprantami dalykai yra vykdomi. Štai pavyzdys: ne taip seniai vienuolė nebuvo priimta į vieną katalikišką ligoninę paciente: vienuolynui su gailėsčiu pranešta, kad, jei jos veido spalva būtų nors kiek šviesesnė, vieta būtų atsiradusi...

Senato posėdžių salėje jau daug savaičių liejasi žodžių tvanas, kuriuo pietų valstybių senatoriai nori prigirdyti ir taip jau silpną įstatymą. Delsiama su balsavimu, nes norima iššaukti aiškią krašto piliečių nuomonę.

Balandžio 28 d. Washingtonė įvyko tarp-religinis Civilinių Teisių Kongresas, kuriame susirinko apie 6500 žmonių — kunigų, rabinų ir pasauliečių.

Washingtono arkivyskupas Patrick O'Boyle pradėjo suvažiavimą šiais invokacijos žodžiais: "Viešpatie, ... šiuo metu JAV senatas svarsto įstatymą įgyvendinti žmogaus teises. Apšviesk jų protus, kad tiesa laimėtų prieš klaidą. Sustiprink jų valią, kad balsuotų už tai, kas teisinga, nekreipdami dėmesio į nedorus spaudimus. Tegu jie klauso patarimų, kurie neša viltį, ne pražūtį. Tegu jie buriasi meilės galia ir nekreipia dėmesio į tuos, kurių motyvai yra pyktis ir neapykanta".

Kalbėtojų tarpe metodistų vyskupas Julian Smith, apkaltino organizuotą religiją ligšioliniu neįautrumu negrų siekiams: "Ji juos išjungė iš pagrindinės kultūros srovės, kartais net uždarydama bažnyčios duris Dievo vaikams, kurių oda juoda. Ji leido ir rėmė rasinę segregaciją ir diskriminaciją ne tik visuomenėje, bet ir savo pačios bendruomenėje".

Šis buvęs neįautrumas šiandien yra atitaisomas, kai tikintieji vis labiau pajunta savo atsakomybę. Įvykęs Kongresas paro-

dė, kad JAV bažnyčios, remdamos Civilines Teises, drąsiai, vieningai ir nedviprasmiškai pasisako už visų rasių lygybę.

Civilinių Teisių įvedimui priešinasi mažuma. Tačiau organizuotai rašydama laiškus senatoriams, ji nori sudaryti įspūdį, kad didesnė Amerikos visuomenės dalis yra prieš Civilinių Teisių priėmimą. Verta ir mums parašyti savo senatoriams laišką atsverti jų jūjų balsus.

■ ...STUDENTŲ BUDĖJIMAS

Prieš Linkolno paminklą Washingtonė visą dieną ir naktį būrelis seminaristų stovi prie didelio plakato: "Teologijos studentų Civilinių Teisių budėjimas. Protestantai — katalikai — žydai. Civilinės Teisės savo esme yra dorovinis klausimas. Mes stovime čia kiekvieno žmogaus sąžinei liudyti, kad prieš Dievą visi esame broliai."

Budėjimas pradėtas balandžio 19 d. ir tęsis, kol senatas priims Civilinių Teisių įstatymą. Toji mintis gimė protestantų Bendroje Teologijos Seminarijoje, bet greitai rado atgarsį žydų ir katalikų seminaristų tarpe. Prie budėjimo jau prisidėjo šimtas seminarijų. Kas savaitę yra reikalinga du šimtai budėtojų, bet sąrašas jau užpildytas iki birželio galo.

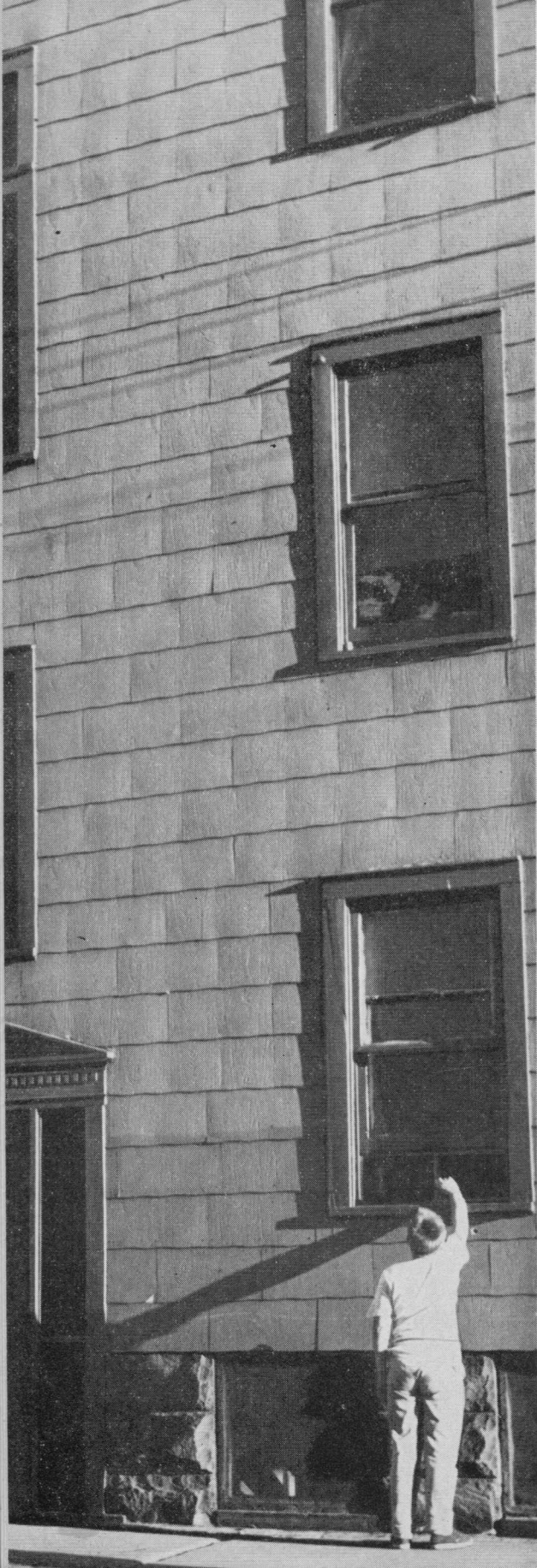
Seminaristų demonstracija pabrėžia, kad Civilinės Teisės nėra tik rinkiminių metų politika, bet gilus mūsų visų sąžinės reikalas.

■ SPEKTAKLIS

Niujorko valstybės Albany mieste aštuoniolikmetis vyrukas užlipo ant aukšto pastato stogo ir rengėsi šokti žemyn. Gatvėje susirinko kelių tūkstančių minia, kuri greit pradėjo piktintis, kad vaikinai taip ilgai laukia: "Jei jis greitai nešoks, aš pavėluosiu į traukinį", skudėsi jauna moteris. "Kažin — gal jis sugalvos šokti anoj pastato pusėj?" — rūpinosi prekybininkas. Grupė jaunuolių nutarė savo bendraamžiui padėti, sutartinai šaukdami: "Šok, šok, nebijok!"

Visi grįžo vakarienei nepatenkinti — šuolio į mirtį nebuvo.

JAUNOJI KARTA IR LIETUVIŠKUMAS

JAUNOSIOS KARTOS atstovė pareiškia: "Aš tikiu lietuviškumo prasme, daugumas mano draugų ja tiki".

Šiame straipsnyje analizuodama savosios kartos nuotaikas, ji bando "nors kiek sau patiems pristatyti jos (jaunuomenės) situaciją, ją nei smerkiant, nei teisinant, todėl, kad reikalinga į šią situaciją žvelgti kaip į procesą". Tačiau pastebi, kad "yra didelis pavojus niekada iš šio proceso laikotarpio neišeiti, ... niekam nesiangažuoti". Gale pastebi, "kas yra vyresniųjų rankose".

Iškeltuose klausimuose, Aušrelės Skirmuntaitės nuomone, yra daug diskutuotinių dalykų. Iš skaitytojų — tiek vyresniųjų, tiek jaunesniųjų — laukiame pasisakymų.

— Red.

Rašydama vyresniosios ir jaunesniosios kartos bendro kultūrinio darbo ir jaunosios kartos tautiškumo klausimu, pirmiausia norėčiau padaryti prielaidą, kad šių kartų bendradarbiavimas savyje rimtų problemų nekelia: priaugančios kartos žmonėms kartą į lietuvišką kultūrinį darbą įsijungus, bendradarbiavimas su

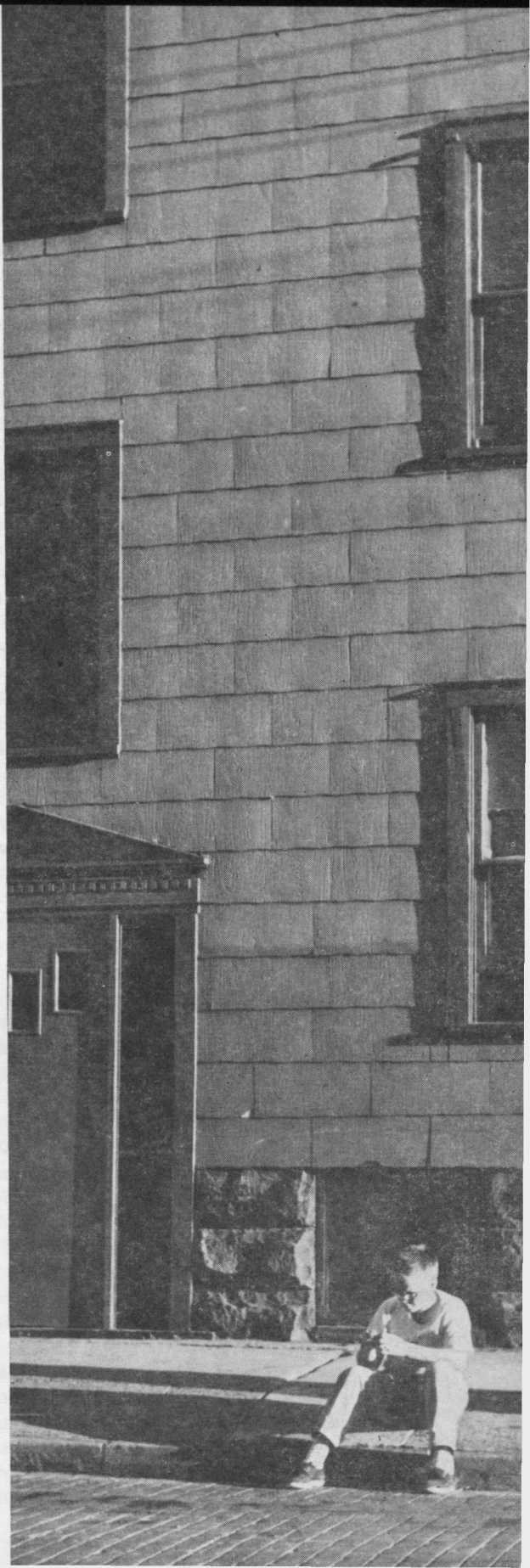
AUŠRELĖ SKIRMUNTAITĖ

vyresniaisiais yra visiškai natūralus, savaime suprantamas ir paties jaunimo pageidaujamas. Visi pripažinsime, kad visoje eilėje sričių toks bendradarbiavimas vyksta.

Todėl gal ir vertėtų šiek tiek sustoti ties pačiu pagrindiniu klausimu: kas tą jaunesniosios kartos išjungimą vienaip ar kitaip lemia, kas jį paskatina arba sustabdo? Kokios iškyla jam kliūtys, arba kodėl daugeliu atvejų jis toks menkas? Dar kitaip, tai būtų klausimas, koks yra jaunesniosios kartos santykis su pačiu lietuviškumu, arba tiksliau, su savo tauta. Bandykime tad prie šio klausimo prieiti žvilgsniu į mūsų laikų jaunimą bendrai: kaip jis galvoja ir jaučia, kuo jis tiki ir netiki, ko jis siekia ir nesiekia, kaip jis galvoja, kam jis gyvena. Bruožai, kuriuos atrinksime, nebus išimtinai lietuvių jauniosios kartos, bet, gal būt, Vakarų pasaulio kaipo tokio; tačiau kaip tik dėl to jie mums turėtų padėti suvokti ir mūsų jaunimo padėtį.

JAUNŪJŲ ABEJINGUMAS

Vienas iš ryškiausių tokių bruožų (ir vyresniajai kartai, gal būt, sunkiausiai suprantamu) yra jaunų žmonių abejin-

Šių dienų akademinis jaunimas be aiškaus pasisakymo už lietuvių bę vargiai ar sugebės išlaikyti savyje lietuvišką prada ir todėl jam apsisprendimas yra tapęs kertiniu principu lietuviškumo klausimu.

Dr. Vytautas Vygantas

188 ir 190 p. citatos iš 1957 m.
"Studentijos Jubiliejinio Leidinio"

Pastovus ir tvirtas lietuviškume gali likti tik tas, kuris remiasi giliu protiniu įsitikinimu, jog Lietuva mums yra ne asmeninio reikalo gėris, ne patogi ir saugi asmeninė butis, bet kad tai objektyvus etinis gėris.

Dr. Antanas Sužiedėlis

gumas vyresniosios kartos vertybėms, stoka atsidavimo joms tarnauti, arba, kaip daug kas mūsų tarpe sakytų, stoka angažavimosi. Stebėtinai didelis skaičius jaunų žmonių, nežiūrint į tai, kad jie padės visas pastangas gauti geras stipendijas ir gerus pažymius, kad paskiau patektų į gerus universitetus, iš kur išėję gautų gerus darbus, vis dėlto žvelgia į tą pasaulį, į kurį jie žengia, su dideliu nepasitikėjimu. Tas vyresniųjų pasaulis, į kurį jie eina, atrodo jiems šalta, mechaniška, abstrakti, specializuota ir emociniai beprasmiška vieta, kurioje žmogus atlieka tam tikrus judesius, bet be įsitikinimo, kad tie judesiai būtų ko nors verti, žmoniški, orūs, prasmingi ar net įdomūs. Todėl didelė dalis jaunimo jaučia reikalą likti "šaltu", o "šaltumas" kaip tik reiškia abejingumą, neprisirišimą ir, bet kokia kaina, nerodymą entuziazmo.

Tai niūrus vaizdas ir jis nėra visiškai tikslus. Retas kuris jaunas žmogus yra sąmoningai ciniškas ar su apskaičiavimu; daugelis jaučia, kad toks abejingumas ir perankstyvas ciniškumas yra neišvengiami, kai visuomenė pasirodo galinti duoti tiek mažai, kas būtų reikšminga, ir pastovu, ir prasminga. Jauni žmonės trokštų tokių vertybių ir siekių, ar bent visuomenės institucijų, kurioms jie galėtų besąlyginiai atsiduoti; jie jų vis tebeieško (ir kai atsiveria tokia galimybė, kaip pavyzdžiui Peace Corps Amerikos jaunimui, kaip proga tam idealizmui pasireikšti, didelis jaunimo skaičius mes viską, kad galėtų prisirašyti). Tačiau, kai visuomenė, bendrai imant, labai mažai panašių progų suteikia, "šaltas apsiėjimas" daugeliui atrodo vienintelis būdas išvengti žalojančio at-

sidavimo siekiamas, kurie gali būti netikri. Šitoks "susilaikymas" lietuviškumo, kaip vertybės, atžvilgiu yra charakteringas mūsų jaunimui, nors gal jis nėra galutinė pozicija. Viešai jis labai dažnai pasireiškia savęs ir savo kartos narių klausinėjimu: kodėl reikia būti lietuviu, kas yra lietuviškumas ir t.t.

REALUS GALVOJIMAS

Daugeliui vyresniųjų tokia pažiūra gali atrodyti kaip nedėkingumo ženklas ir atsakomybės stoka. Vis dėlto tam, ką jaunimas šiandien turi: mokslui, plačiom profesinėm galimybėm, medžiaginiam pertekliui, vyresnioji karta kažin ar galėjo prilygti savo laiku Lietuvoje, ir todėl jaunoji karta, rodos, neturėtų rasti jokio pasiteisinimo atokiai nuo lietuviško kultūrinio darbo laikytis, o ypač dabar, kai jos dabartinė padėtis yra sulyginama su knygnešių laikais, vargo mokykla ir partizanų kovomis kaip neatremiamais priekaištais. Bet, nors ji entuziazmu nepasižymi, šitai tariamai neatsakingai kartai nestinga sveiko, išlyginto ir realistiško galvojimo. Ji gana giliai, ir gal net perdaug, jaučia savo aplinkos sudėtingumą; jos nariai gerai apsiskaitę ir gerai informuoti, sąžiningi ir nuoširdūs savo asmeniškose santykiuose.

Dalinai šitas kontrastas tarp jaunuose žmonėse pastebimo subrendimo ir jų jaučiamo svetimumo lietuviškajai visuomenei išplaukia iš to fakto, kad pasaulis nesulaikomai ir nenuspėjamai kinta. Jaunų žmonių sveika galvosena kaip tik ir pasireiškia jų suvokimu, kaip labai jų pasaulis skiriasi nuo buvusio jų tėvų pasaulio. Jie jaučia, kad pasišventimas kam nors šiandien, rytoj gali

nebegalioji; kad perspektyvos nuolat keičiasi ir todėl yra sunku atrasti atramos tašką, kuriuo būtų galima pasikliauti visam likusiam gyvenimui. Be to, ir tėvai nebegali duoti jaunajai kartai pavyzdžio, kokią ji turėtų būti, sulaukus jų amžiaus. Todėl daugelis jaunu žmonių mažai orientuojasi, kas jie turėtų tapti, nes pasaulis, kuriame jie turės gyventi, dar neišsivaizduojamas, o gyvenimo pavyzdžių jam šiuo metu nėra (lygiai, kaip sakysime, katalikų Bažnyčioje, šiame atsinaujinimo amžiuje jos orientacijai į pasaulį keičiantis, šiuo metu nėra pavyzdžių, koks turėtų būti mūsų laikų šventasis ar mūsų laikų katalikas).

STOKA MAIŠTAVIMO

Kitas faktas apie jaunus žmones šiandien yra stoka maištavimo prieš vyresnius ir vyresniąją kartą. Šalia jų nenoro atsiduoti "vyresniųjų pasauliui" bendrai, toks maištavimo trūkumas atrodo keistas, nes lauktumėm, kad jaunas žmogus, kuris atsisako savo tėvų vertybes priimti, tuo pačiu jas atmetų, prieš jas kovotų. Tačiau maištavimas kyla tada, kada jaunoji karta numato grėsmę pasidaryti lygiai tokia pati kaip vyresnioji karta, kurios galvojimas ir gyvenimo būdas yra jai nepriimtini. Bet, kai jauni nepramato jokios galimybės, kad jie taps panašūs į savo tėvus, tada ir tėvų pasaulis jiems yra toks tolimas, kad jis nei vilioja, nei graso; jiems nėra jokio reikalo prieš jį maištauti.

Iš tikro, jaunimas dažnai jaučiasi tiek toli nuo vyresniosios kartos galvojimo ir siekimų, kad jis gali sau leisti vyresnius "suprasti" ir net atjausti jų kai kuriuos išgyvenimus, kuriais pats jokių

būdu negali dalintis: taip, pavyzdžiui, nesijuokiami iš vyresniųjų perdėto emocingumo, nors sau visiškai svetimo, kas liečia paliktą kraštą; neneigiamos nei jų aspiracijos išvauduoti Lietuvą, kiek tai liečia tu aspiracijų nuoširdumą.

Iš savo pusės tėvai taip pat dažnai jaučia, kad jaunimas yra kitoks, ir tai mažina jų pasinešimą diegti arba primesti vaikams savo vertybes ir pasirinkimus. Rezultate dažnai gaunasi nerašytas susitarimas tarp dviejų kartų nesikišti į vieną kitos gyvenimą ir reikalus. Mes visi pažįstam lietuvišku šeimų, kuriose tėvai sielojasi lietuviškais reikalais, dirba, laksto ir plėšosi, bet jų vaikų nesimato nei lituanistinėse mokyklose, nei jaunimo organizacijose, nei iš viso viešame lietuviškame gyvenime. Šitokia situacija yra labai realus mūsų gyvenimo faktas, kuris kelia problemą tiek tėvams, norintiems matyti savo vaikus sąmoningais lietuvišais, tiek jaunimui, pasigendančiam iš tėvų pagalbos ir pavyzdžio pasaulėžiūros ir asmenybės vystymuisi. Klaidinga būtų manyti, kad vyresnioji karta šiuo atžvilgiu yra nesugebanti. Tačiau, nežiūrint jos geriausių intencijų, jai yra neįmanoma būti pavyzdžiu savo vaikų ateities gyvenimui, kai to gyvenimo formos šiuo metu net nenuspėjamos.

BEJĖGIŠKUMO JAUSMAS

Dar vienas šitos jaunimo psichologijos aspektas yra paplitęs bejėgiškumo — visuomeninio, politinio ir asmeninio — jausmas. Praėjusiais laikais jaunosios kartos buvo kažkaip įsitikinusios, kad visuomenė turi ir gali būti perkeista, kad jų pastangos gali turėti įtakos visuomenei ir politikai. Šiandien bejėgiškumo

jausmas siekia toliau, negu grynai visuomeninius ir politinius interesus; daugelis jaunu žmonių jaučiasi bejėgiai paveikti bet kokią, išskyrus pačią asmeniškiausią, savo gyvenimo sritį. Į pasaulį žvelgiama kaip į tam tikrą chaosą, kur individai tėra aukos prieš likimo jėgas, kurias jie retai tegali suprasti ir dar rečiau suvaldyti. Universitetą baigus, išengiama į tam tikrą sistemą, kuriai dirbama, bet kurios negalima nei pakeisti, nei nuo jos pabėgti. Taip pat ir lietuviškame gyvenime nusistovėjusios veiklos formos, merdintis kūrybinis gyvenimas, išsėmę rašytojai ir kalbėtojai, ... ir tu tuo viskuo bodiesi, ir tu taip trokštumei gyvybės, užsidedimo ir prasmės... — bet nei tu, nei tavo karta nieko neišves, nieko nesukurs — tam trūksta ir stimuluojančios aplinkos, ir kritiškos publikos, ir tau pačiam proto bei kūrybiinių sugebėjimų, ir svarbiausia — noro bei energijos.

Žiauriausia, kad šitoks bejėgiškumo jausmas gimdo bejėgiškumą tikrovėje. Karta, kuri netiki, kad ji gali visuomenę pakeisti, liks jos nepakeitus. Tačiau, kiek šis nusistatymas yra klaidingas, tiek jis nesunkiai suprantamas — pasaulio sudėtingumas, ateities netikrumas ir praeities nebeatliepimas į dabartinę situaciją dažnai paraližuoja nūčia veikia jauno žmogaus sąmonę.

ASMENIŠKO GYVENIMO SVARBA

Viena iš reakcijų, kurią tas bejėgiškumo jausmas iššaukia, yra asmeniškumo gyvenimo svarbos pabrėžimas. Jaunas žmogus pradeda labiausiai vertinti tą savo gyvenimo sritį, kuri mažiausiai turi bendro su platesne visuomene, ir todėl mažiausiai nuo jos priklauso.

Lietuvis studentas Amerikoje negali apsiriboti vien savo profesiniu pasiruošimu, bet turi ugdyti savo kultūrinę sąmonę lietuviškos visuomenės dvasioje ir joje kurti.

V. Tautvidaitė-Zubkienė

Akademinis jaunimas paramos iš vyresniųjų galės gauti tikrai tada, kai vyresnieji bus pajėgūs priimti ir suprasti jo ir savo pačių naująją aplinką, bus pakankamai susipažinę su šio laiko idėjomis, o neliks sustingę praeityje, nepajėgę pakelti savos tragedijos ir taip likę gailėtis “anų” dienų.

G. Čaplikaitė-Mačiukienė

Prisiminkime, kaip mes plačiai apgailestaujame, kai universitetus baigusieji išskuba į priemiesčius, užsiima vien šeimos auginimu ir savo gyvenamos vietos gerinimu bei puošimu, o bet kokių visuomeninių rūpesčių į savo pasaulį stengiasi neišsileisti. Taip pat ir laisvalaikis yra traktuojamas kaip didelė brangenybė, kuri sunaudojama vien užsiėmimams, duodantiems giliausia asmeninį pasitenkinimą, nes to nerandama darbe. Šansai yra nedideli, kad žmogus tada pašvęstų savo laisvalaikį vadinamai “veiklai” — veikla dažniau griaua sveikatą, negu skaidrina kasdienybę.

Kartu su šia svarba, kurią asmeninis gyvenimas yra įgavęs, eina tam tikra pažūra į laiką — į jį žvelgiama maždaug nuo šiandien iki rytoj; planuoti ką nors už kelių metų ar net daugiau, kažkaip rodosi neprotinga. Neįmanoma savo padėties ir savo gyvenimo taip toli pramatyti, kada pasaulis taip sparčiai keičiasi. Todėl ir dabartis įgauna aukščiausią, kokia begali būti, reikšmę. Studentų tarpe pasiūlymas, ką nors visuomenei atlikti šiandien, susilauks arba palankios, arba pasipriešinančios reakcijos, bet tai bus reakcija; tuo tarpu projektai, kurie realizuotusi tik per tam tikrą eilę metų, dažniausiai skamba tiek nerealiai, kad jie arba pamirštami, apie juos pakalbėjus, arba čia pat apšaukiami svajonėmis. Iš kito taško, toks laiko sutrumpėjimas, gal būt, yra priežastis ir gana išsigalėjusio jaunime hedonizmo.

Greta asmeniško gyvenimo ir dabarties momento pabrėžimo galime padėti ir studentijos visišką nesidomėjimą politika — šito fakto nereiktu net minėti, jeigu nesinorėtų pastebėti, kad tai nėra vien

dėl to, kad jaunimas “nenori veltis” i vyresniųjų ginčus ir peštynes. Greičiau tai yra dar vienas reiškinys minėto bejėgiškumo pajautimo — neatvaudos Lietuvos jokios mūsų politinės pastangos; tad ko jos vertos?

INTENSYVIŲ PERGYVENIMŲ KULTAS

Baigiant šitą jaunosios kartos apibūdinimą, dar galima pridėti ir tam tikrą vidinių intensyvių pergyvenimų kultą. Vakarų pasaulyje “trenktoji generacija”, aišku, yra nuvedusi šį kultą iki kraštutinumo. Mūsų tarpe “bytnikų” kaip ir nėra, bet vis dėlto tas pergyvenimų ieškojimas gana gyvai reiškiasi: jų ieškoma keliavime (Europa paskutiniu metu yra pasidariusi labai populiari), meninėse išraiškose (šalia kūrybiniai tam gausia jaunimo, kuris tiesioginiai toje srityje reiškiasi, yra ir nemažai tokių, kurie užsiima poezijos ir prozos rašymu vien savo pačių pasitenkinimui), gamtoje (yra tokių, kurie atsisako net vasaros stovyklų, kad atostogas galėtų praleisti, pamatydami Amerikos Vakarų, Kanados ar Meksikos gamtos idomybes), erotinės meilės uždarume arba draugų rateliuose (nemažai yra jaunimo tarpe atsiribojusių nuo tiesioginės lietuviškos veiklos, bet atsidavusių grupei lietuvių draugų ir savo tarpe besidalinančių pasaulėžiūriniais ir net lietuvių kultūros klausimais). Šie dalykai jaunimo vertybių skalėje užima be galo svarbią vietą, nes apie juos dar galima pasakyti, kad tai buvo “prasminga”; kaip ir kodėl, sunku atsakyti — greičiau, kad nebuvo jausmo, jog tai buvo tuščia, ir nieko daugiau žmogus neprašai.

Tai rodo, kad jaunas žmogus linkęs ieškoti savęs savo paties viduje, o ne visuomenėje, veikloje ar užsiangažavime, ir kad jis isitikinęs, jog tiesa apie jo gyvenimą, apie jo santyki su pasauliu tegali atsiderinti tik per nuolatinį leidimąsi į savo paties sielą. Siekiami pergyvenimai yra privatūs ir net visiškai uždari; todėl ir gaunasi abejingumas visuomenės reikalavimams.

JAUNOJI KARTA IR LIETUVYBĖ

Ligšiolinių pastabų tikslas anaipol nebuvo jaunąją kartą juodai nupiešti, bet greičiau bandymas nors kiek sau paties pristatyti jos situaciją, ją nei smerkiant, nei teisinant, todėl, kad reikalinga iš šią situaciją žvelgti kaip į procesą. Jaunystė paprastai ir yra laikoma tuo tarpsniu žmogaus gyvenime, kada jis turi teisę ir privilegiją pačius svarbiausius gyvenimo sprendimus tam tikrą laiką dar sulaukyti, kol jis pasidarys, kiek galima, tinkamai ir pakankamai pasiruošęs tuos sprendimus padaryti jau neatšaukiamai ir galutinai. O sprendimas yra neišvengiamas — be galutinės ištikimybės kam nors, be prasmės suvokimo kame nors, šalia jo paties, žmogus iš tikro negali vertinamai kaip asmenybė gyventi.

Be abejo, yra didelis pavojus jaunajai kartai niekada iš šio proceso laikotarpio neišeiti, iš jo neišsilaužti ir niekada niekam nesiangažuoti; bet tai irgi sudarys savotišką sprendimą — pasukimą, tegul ir nesąmoningai, savęs nužmoginimo keliu. Todėl tiek, kiek šiuo metu jaunoji karta tokioje situacijoje randasi (Mackaus poezija tai labai nedvi-

prasmiskai, stipriai ir vaizdžiai liudija mūsų pačių akims), tiek šita situacija jaunosios kartos dar jokių būdu neapsprendžia — kelias į vertybių priėmimą, iskaitant ir lautinių, tebėra atviras.

Iš kitos pusės, būtų klaidinga teigti, kad jaunoji karta yra taip visiškai neapsisprendusi lietuviškumo atžvilgiu. Neretai apsisprendimas už asmenišką ištikimybę tautai (dažniausiai net ir sau pačiam negalint atsakyti kodėl) egzistuoja tame pačiame asmenyje lygiagrečiai su anksčiau minėtom nuotaikom — ir nesunku isivaizduoti, kokią įtampą kartais reikia dėl to išgyventi: tikėti beprasmybės akivaizdoj ar svyruoti tarp negalėjimo suvokti lietuviškumo, kaip vertybės, ir negalėjimo jo atsisakyti, nes tai būtų išdavimas, tegul tik ir vien emociniai pajaučiamas. O kadangi nesugriaunamų racionalių įrodymų lietuvybei, kaip vertybei, neturime, nemanau, kad galutinai vyresnioji karta galėtų tiesioginiai šičia jauniesiems padėti. Apsisprendimas tegali būti kiekvieno jauno žmogaus asmeniškai prieinamas (tuo, aišku, nenoriu sudaryti išpūdzio, kad šitoks apsisprendimas yra žemę drebinantis įvykis tamsią naktį, po ilgos nemigos ir sielos kančių, bet greičiau tai tebus rezultatas visos eilės veiksmų viena ar kita kryptim — užsidarymo savyje ar ieškojimo galimybės savo tautoje kitiems tarnauti).

Nemanau, kad galime nustatyti kokias nors bendras normas, kuriomis galime reikalauti iš jauno žmogaus ištikimybės lietuvybei. Kiekvienas tik už save tegalime atsakyti. Aš tikiu lietuviškumo prasme, daugumas mano draugų ja tiki, ir tas tikėjimas bent bando atitinkamais veiksmais pasireikšti.

KAS VYRESNIUJŲ RANKOSE

Netiesioginiai tačiau vyresnioji karta nepaprastai gali paveikti jaunųjų orientaciją lietuviškumo atžvilgiu. Jokia jaunesnioji karta savo idealų neišranda be atsižvelgimo į vyresniąją: ji arba prisiima juos iš savo tėvų kartos ir juos toliau vykdo, arba juos atmeta ir renkasi kitus, jiems priešingus.

Lietuviškumas šiuo metu yra vyresniosios kartos rankose, galioje ir dispozicijoje. Nuo vyresniosios kartos daugiausia priklauso, ar tas lietuviškumo idealas bus tiek viliojantis ir patrauklus, kad jis vers priaugančiąją kartą jam savo ištikimybę atiduoti, ar, atvirkščiai, rodysis beprasmiškas dabartiniams laikams. Ir jei vyresniosios kartos atskirų asmenų savybės — tų asmenybių, su kuriom jauni žmonės susiduria — žavės savo kilnumu, išsilavinimu, subrendimu, jos labiau pririš jauną žmogų prie savo tautos, negu tai, kad Vytautas Didysis viešpatavo nuo Baltijos iki Juoduųjų Marių, kad Lietuvoj pievos yra žalios ir kad ten čiulba lakštingalos.

Vyresniesiems, gal būt, partartina atsisakyti daug jų širdžiai brangių dalykų, nes tikslai savo orientacija į tokį pasaulį, koks jis yra šiandien, ir nebijojuimu pervertinti esminius ir neesminius dalykus lietuviškume jie turės galimybę laimėti jaunąją kartą nors dalinai tam, kuo jie patys tiki. Tai padaryti jie turi atsakomybę jau vien dėl to, kad tik jaunoji karta, priimdama ar atmesdama tai, ką tėvai kūrė ir kam gyveno, parašo ištarinė ankstyvesniajai kartai, ar ji įvykdė tai, ko siekė, ir ar savo pačios egzistenciją pateisinavo.

TROMPETĖ IR VARGONAI

*Beletristinis rašinys, laimėjęs 1963-1964 m.
konkurso antrąją premiją
(kartu su pereinama nr. tilpusiu straipsniu)*

Kokį noriu matyti kunigą?

Tik tokį, koku ir kiekvienas geras žmogus turėtų būti. Leidžiu jam rūkyti, jei vėžio nebijo. Gali ir su jaunomis, gražiomis poniomis kalbėti, jei ir vyresnes užkalbina. Svarbu yra pastarųjų nesupykinti. Automobilu važinėti taip pat leidžiu. Gal geriau būtų, kad ne Cadillacu ar Thunderbird. Žinote, kaip jautrūs yra tie, kurie tokių pat automobilių nepajėgia įsigyti. Tau-relę vieną kitą nulenksti taip pat leisiu, tik su saiku!

Daug leidau, o dabar paprašysiu. Paprašysiu, kad nenustatų skaitės teologijos, psichologijos, sociologijos knygų; kad studijuotų jaunimo, vedybinio gyvenimo ir tarpreligines problemas. Kad būtų šių laikų žmogus. Prašau, labai prašau, kunige, nenuskęskite parapijinio darbo smulkmenose!

Ir taip, sakykime — Falconu, važiuoja kunigas per didmiestį. Vargais, negalais susiranda kur pastatyti automobilį ir skubiais žingsniais atsiranda mažojoje auditorijoje. Pavėlavo. Tik truputį. Ant pakilimo pliekia Dixieland džazą penki suprakaitavę vyrai. Saliukė sausakimša studentų. Yra ir tokių, kurie jau senokai baigę mokslus.

— Hi, Father — pamojuoja vienas.

Kunigas Paulius susiranda vietą ir paskęsta vis greitėjančio ritmo sukury. Po kiek laiko:

— Tikėsi, Viešpatie, to negro trompetės išvedžiojimuose girdžiu Tavo balsą. Žiūrėk, Viešpatie, kaip jie klausosi!

Apstulbusi publika staiga atsileidžia ir pasipila plojimas. Trompetei.

— Kad tai Tavo žodis juos taip surakintų. — Ir kunigas Paulius nepajunta pradėjęs entuziastingai ploti. Trompetei.

— Ei, Padre, ar Jums tikrai patinka?
Ir, gavęs kunigo patvirtinimą, kaimynas numykia:

— Keistų charakterių po jūsų tais kalnieriukais slypi. Bet sakau, Pats — tvarkoj.

* * *

— Per pertrauką prie jo prisiiria Tomas ir Lilė.

— Tėve, esame Jums neapsakomai dėkingi, kad atėjote. Tikimės, kad išlaikysite iki galo... O gal jau dabar einame? — prideda Lilė.

— Ach, ne, mielieji. Man čia visai įdomu. Su kiekvienu kontrabaso dunktelėjimu vis giliau lendu į studentišką kailį.

— Tad pasimatysime vėliau. Kaip gaila, kad kartu negalime sėdėti.

* * *

— O, Padre, Jūs dar neišėjote? Buvau tikras, kad neiškęsite, — sutinka kunigą jo kaimynas.

— Priešingai, priešingai, jaunikaiti. Jaučiuosi, lyg kažką atradęs.

Instrumentus čiupinėja šį sykį trio. Ir vėl kunigas Paulius kartu su studentais nugrimzta džazan.

— Klausykit, Po. Aš noriu su Jumis pasikalbėti.

— Dabar?

— Palaukim, kol pasibaigs.

— Esu susitaręs su savo pažįstamais...

— Žmogau, ar nenori kalbėt su nuklydusiu avinu?

— Jei avinas, ir dar paklydęs — visuo met. Tik žiūrėk, nesibadyk smarkiai.

Vyrukas prunkšteli.

* * *

Lilė su Tomu nueina artimon kavinėn palaukti kunigo.

* * *

Barzdotas vyrukas ir kunigas Paulius žingsniuoja šnarandžiais parko lapais. Paklydęs avinas taikliai ir ilgai badosi. Bado Visagalį, duria Bažnyčion, dunksnoja ir kunigą Paulių.

— Vyruči mielas, Spinoza ir Sartre tau net per ausis lenda, — neiškenčia kunigas.

Barzdyla kalba, kaip prisuktas. Rodos, kažkas jame lūžta ir byra, ir rieda. Nusivylimas su neapykanta.

— Gaila, bet ilgiau tikrai nebegaliu čia būti.

— Padre, aš dar norėčiau...

— Gal vėl susitiksime kokioj nors džazo sesijoje?

— Ateinantį mėnesį gros Mėlynam Kampe. Ateisit, Padre?

— O tu, paskaitysi Marcel ir Maritainą? — Kunigas jaučia, kad vyruko užkietėjęs kevalas trūkęs.

— Sutarta, Tėvuk.

Ir jis sparčiai dingsta parko šešėliuose.

* * *

Iš už mirksinčios žvakės liepsnelės į jį žiūri laimingos akys.

— Matau, judviem visai nenusibodo manęs laukti. Ir rankų, atrodo, nenušalote, — nusijuokia Tėvas Paulius, pamatęs ant staliuko sunirusias rankas.

— Kunige, Tomo tezė beveik baigta! — pasigiria Lilė.

— Sveikinimai, vyruk. Ir tau, Lile, — už įkvėpimą, — vis juokauja kunigas Paulius.

— Bet, Tėve, Jūs dar nesuprantate?

— Kad norite vesti?... Užtenka tik į abudu pažiūrėti.

— Norim. Negalim nuspręsti. Tomas dar žada doktoratą...

— Tikrai, kunige. Sąlygos šiuo metu labai palankios. Bet bijau, kad Lilė per tą

GĖRIS SKLINDA SKLEIDŽIAMAS

Šitaip įvardindami šį straipsnį, turime galvoje krikščionišką tiesą ir jos ugdomą vaisių — šventumą, taigi tą gėrį, kuris sklinda, kai mes apaštalaujame. Kas tai yra apaštalauti? Ar visi krikščionys privalo apaštalauti? Tai du klausimai, kuriuos šiame straipsnyje svarstysime.

**KAS TAI YRA
APAŠTALAUTI?**

Apaštalauti — tai pirmiausia visokeriopą gėrį įvairiais galimais būdais ir priemonėmis, visomis kryptimis sėti ir skleisti. Kadangi gamtoje didžiausia fizinio gėrio skleidėja yra saulė, kuri šviečia, šildo, ligos bakterijas naikina, gyvybę gydo ir ją ugdo, tai čia pasinaudosime jos pavyzdžiu apaštalavimo sąvoką plačiau atskleisti.

Saulė šviečia. Apaštalauti — tai tiesą skleisti: nurodymais bei pamokymais prietarus sklaidyti, gerais raštais klaidos tamsą naikinti ir tiesos šviesą ižiebtį.

Saulė šildo. Apaštalauti — tai kurti savyje krikščioniškos meilės persunktą, simpatingą, patrauklią asmenybę, kurią žmonės sutikę vėl susitikti norėtų, kuri savo meilės šiluma visiems krikščionybę rekomenduotų ir į ją viliotų.

Saulė ligų bakterijas naikina. Apaštalauti — tai kovoti su nuodėme, jos progas, t. y. pagundas, žmonėms šalinti; budėti, kad savo neatsargiu elgesiu kitų nepapiktintume, į nuodėmę nepastumėtume.

Saulė gydo ir gyvybę ugdo. Apaštalauti — tai savo teigiamu nusistatymu matyti visa, kas yra gera pasaulyje, jį kel-

ti, savo dorybe kitus dorybėje stiprinti, viltį ir optimizmą gaivinti, nes ir saulė savų spindulių dėka mums pasaulio spalvas rodo. Apaštalauti — tai bandyti įkvėpti žmonėms tą nuotaiką, kurios pagalba ir sunkiausiose gyvenimo valandose nepamirštu, kad ir už tamsiausių debesų saulė yra ir po juodžiausios nakties ji pasirodys, nes nėra taip sunkios kančios, kurios negalėtume įprasminti. Tad apaštalauti, plačiausia to žodžio prasme, reiškia spinduliuoti tikėjimą, viltį, meilę, gerumą, dvasinę sveikatą visur, kur svyravimai, abejonės ir melas, kur nusiminimas ir neviltis, kur neapykanta, nuodėmė ir beprasmybė.

Labiau religine, krikščioniška prasme, apaštalauti — tai rūpintis krikščionybės likimu

TROMPETĖ IR VARGONAI (iš 193 psl.)

laiką nepabėgtų. — mirkteli merginai Tomas.

— Kas čia per baimė? Veskit, ir egzistuokit visi trys: tu, Lilė ir Laboratorija... Vėliau pridėkit kokį Algiuką su Rimute.

— Vėliau?

— Vėliau. Po doktorato.

— Tai nesipyksit judvi su Laboratorija dėl manęs, Lile?

— Metus, kitus, dalinsimės. Paskui aš pradėsiu pavydėt, — šypteli mergina.

— Na, Kunige Pauliau, niekur nevažiuokite per Kalėdų atostogas!

— Nei paatostogauti žmogui neleisite?

— suploja broliškai vyrui per petį, — Rimtai. Man tai bus didelė privilegija.

* * *

Nors jau po dvyliktos, kunigo Pauliaus kambaryje sukasi plokštelė ir lieja Pouleno vargonų koncertą. Ir taria jis Rouault Kristui:

— Garbinu Tave, Viešpatie, drauge su šiais vargonais ir džazine trompete, nes per Tavo malonę pažinau pasaulį. Leisk man dar giliau pažinti, suprasti ir užjausti žmogų. Apšviesk mane, Šventoji Dvasia, kad visuomet tinkamai patarčiau ir padėčiau.

dabartyje ir ateityje, ir jausti atsakingumą už ją. Štai kodėl kiekvienas pakrikštytasis turi su tuo skaitytis, ar jo veiksmai ir žodžiai krikščionybę stato ar ją griaua. Norime ar nenorime, mes, savo buvimu ir pasireiškimais, įtaką darome. Apaštališkai nusiteikęs tikintysis privalo rūpintis, kad toji itaka būtų teigiama.

Apaštalauti — tai Dievą ir Jėzų Kristų liudyti savo gyvenimu, kad iš mūsų gyvenimo juos atpažintų. Rašytojas D. Merežkovskij, rašydamas apie Šv. Povilą ir jo susidurimą su pirmaisiais krikščionimis, sako: “Jei jis ir niekada nebūtų Kristaus matęs, tai dabar Jo mokiniuose Jį atpažindavo: jų balsuose jis girdėjo Jo balsą, jų veiduose matė Jo veidą”. Šitaip apaštalaudami, t. y. savo gyvenimu Jį liudydami, mes padedame sieloms, Jo nepažįstančioms, susitikti su Juo.

Apaštalauti — tai gyventi Evangeliją pasaulio akivaizdoje. Taip liudija Sacharos apaštalo Charles de Foucauld elgesys ir jo nustatyta mažiesiems broliams apaštalavimo programa.

Apaštalauti — tai ryškinti žmogaus sieloje glūdintį Dievo paveikslą; tą paveikslą nuo dulkių ir nešvarumų valyti. Juk žmogaus siela yra savo prigimtimi krikščioniška. Geras sielų tyrinėtojas net ir nuodėmingiausiose sielose suranda ar sukelia aptemdyto ar prarasto Dievo ilgesį. Štai kodėl šia prasme apie žmogų galvodamas rašytojas F. Dos-

tojevskis savo romanuose daug kartų vaizduoja Kristaus šviesą suspindinčią net labiausiai puolusių sielų tamsumose. Tad apaštalauti — tai statyti Dievo karalystę sielose, o per jas ir pasaulyje, tai Kristaus “Teateinie Tavo karalystė” ilgesį artinti ir Dievo garbę dauginti.

Apaštalauti — tai drauge su Kristumi bendradarbiauti ir dalyvauti Jo pasaulio išganymo darbe. Tai išeiti iš savo uždarumo, iš to vien susirūpinimo savo asmenišku sielos stoviu ir jos išganymu, iš to pasyvumo artimųjų ir Bažnyčios likimo atžvilgiu, tai pajutimas pareigų aplinkinėms sieloms ir todėl suaktyvėjimas ir kitų aktyvumui telkimas.

Išreikšdami apaštalavimo sąvoką vienu sakiniu, galėtume pasakyti, kad apaštalauti reiškia nešti tiesos šviesą ten, kur melo tamsa; meilę, kur neapykanta; dorybę, kur nuodėmė; optimizmą ir viltį, kur nusiminimas; prasmę, kur beprasmiškumas; Dievą, kur bedievybė. Tai, anot palaiminto C. Colombiere, “visur, kur tik einame, Dievą duoti”. Tai tartum antgamtinė gėlė, visur Dievu dvelkianti, nes, anot Apaštalo “esame Dievui geras Kristaus kvapas ir išganomųjų, ir žūstančiųjų tarpe. (2 Kor. 2, 15)

APAŠTALAVIMAS — VISŲ MŪSU PAREIGA

Jei krikščioniška pareiga yra artimą mylėti, tai tuo pa-

čiu yra pareiga ir apaštalauti, nes aukščiausias meilės darbas yra sielų gelbėjimas. Jei tos pareigos dauguma nejaučia, tai todėl, kad silpnai tiki. “Ar tu tiki į Dievo karalystę? Jei taip, tai turi pasidaryti neramus” (Šv. Bernardas). Gilus tikėjimas, taigi įsitikinimas, negali nevirsti to įsitikinimo skleidimu. Jei giliau tikėtume, negalėtume šaltai žiūrėti į netikinčius, atsimindami tuos mįslingus ir sukrečiančius Kristaus žodžius: “Kas netiki, tas jau pasmerktas” (Jon. 3, 18) — ypač, jei to pasmerkimo žyme galėtų būti pažymėtas kuris mums artimas ar mylimas žmogus! Juk, nei kiek neprisidėdami prie artimo dvasinio pakėlimo, galėtume užsitarnauti mus smerkiančio jo nusiskundimo: “Neturėjau žmogaus” (Jon. 5, 7). Ir jei ramiai žiūrėti į fiziniai žūnantį ir jo negelbėti yra nusikaltimas, tai kodėl neveiklumas žūnančios sielos akivaizdoje nebūtų vertas pasmerkimo?!

Čia prisiminus apie pavojus artimo kūnui, negalima neiškelti šiame krašte užtinkamo krikščionių sunkaus nusikaltimo artimo meilei — to fakto, kad visai neinama gelbėti, kai artimas užpuolamas, kitiems žmonėms matant ir stebint. Visuomenės pasyvumas, kai artimas šaukiasi pagalbos, rodo visišką artimo meilės sunykimą ir todėl širdies nukrikščionėjimą ir sukalkėjimą.

Apaštalavimo Kristus reikalauja. Tik pasiskaitykime Šv. Luko Evangelijos keturiolikta

skyrių apie Viešpaties pakvietimą į vakarienę (t. y. Dan-gaus karalystę — A. G.) ir pakviestųjų išsikabinėjimus, pasiteisinimus, nenorint to pakvietimo priimti. Tuos pasiteisinimus girdėdamas, šeimininkas tarnui išako: “Eik greitai į miesto gatves ir skersgatvius ir vesk čia beturčius, luošus, aklius ir raišus (t. y. įvairius nusidėjėlius — A. G.)... Eik į kelius ir patvorius ir priversk eiti, kad mano namai būtų pilni” (Luk. 14, 21-23). Žodžiais “eik,... vesk,... priversk...” Viešpats uždeda saviesiems pareigą apaštalausti. Niekas tad neturi teisės, kaip Kainas, Dievo šaukiamas atsakyti, teisinantis: “Ar aš esu savo brolio sargas?” Niekas negali kratytis atsakomybės už tuos, su kuriais gyvenime dažniau susiduria.

Pareigos apaštalausti reikalauja ir griežtai dogmatiniai krikščionybės pagrindai. Čia ypač iškeltina Kristaus Mistinio Kūno tiesa, kuri skelbia mūsų nuostabią artimybę Kristui, kai, krikštu susijungę su Juo ir drauge su visais pakrikštytais, sudarome vieną dvasinį organizmą — kūną, kurio galva Kristus, o mes Jo nariai. Todėl šitos savitarpės krikščionių artimybės Kristuje dėka, jie privalo jausti atsakomybę vienas už kitą. Anot Šv. Povilo, reikia, kad “sąnariai lygiai rūpintųsi vieni kitais” ir todėl “jei ką kenčia vienas sąnarys, kenčia visi drauge sąnariai” (1 Kor. 12, 25, 26). Iš to seka išvada, kad narys, kuris nesirūpina kitais, t. y. nejaučia atsakomybės už kitus, yra nesveikas, neatlieka savo pareigų ir todėl visą organizmą sargdina ir žlugdo. Toks, kasdieniais žodžiais ta-

riant, krikščionybę sabotuoja. Kadangi į tą dievišką organizmą — Kristų likome įauginti krikštu ir kadangi Kristus yra Vyriausias Tarpininkas tarp Dievo ir žmonių (tad ir Vyriausias Kunigas), todėl ir kiekvienas pakrikštytasis dalyvauja Kristaus kunigystėje. Kunigystėn išventintas asmuo dalyvauja giliau toje Kristaus kunigystėje, bet ir pakrikštytasis pasaulietis yra plačia prasme kunigas. Kunigystės gi pareiga — apaštalausti.

Tą tikinčio ir pakrikštyto pasauliečio kunigišką pobūdį dar labiau sustiprina Sutvirtinimo Sakramentas — dvasinio subrendimo Bažnyčioje ir todėl atsakingumo už kitus sakramentas. Nenuostabu tad, kad šv. Petras, į visus tikinčiuosius kreipdamasis, rašė: “Jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta,... kad skelbtumėte do-rybes to, kurs pašaukė jus iš tamsybių į savo įstabią šviesą” (1 Petr. 2, 9). Suprasime todėl ir tai, kad, esant reikalui, krikščionys pasauliečiai gali krikštyti ir kad šis Visuotinis Bažnyčios Suvažiavimas leido tam pasiruošusiems pasauliečiams pamokslus sakyti ten, kur kunigų trūksta. Todėl ir liturgijoje visais laikais šv. Mišų maldos yra daugiskaitoje, nes kunigas, atstovaudamas tikinčiuosius, drauge su jais visais Šv. Auką aukoja. Kunigas konsekruoja duoną, pasaulietis gi privalo pašventinti pasaulines gyvenimo sritis, kaip politiką, meną, socialinį gyvenimą ir t. t., nes tose srityse jis pats dirba.

Toji visa krikščionio artumo Kristui didybės sąmonė įpareigoja atitinkamai gyventi ir

krikščionybę skleisti. Todėl ir Viešpats savo kalno pamoksle reikalavo: “Jūs pasaulio šviesa... Tegul jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėva, kurs yra danguje” (Mat. 5, 14-16). Turime tad taip elgtis, kad mūsų elgesys žmonių širdis mobilizuotų, telktų krikščionybei ir jos uždaviniams.

* * *

Apaštalavimas reikalingas mūsų laikams, ypač dėl bedieviško komunizmo smarkaus priešreliginio kovingumo ir veržlumo. Iki šiol mes visi buvome per daug pasyvūs — ne tik pasauliečiai, bet ir kunigai. Tas pasyvumas reiškėsi tik gynimosi taktika. Ateistams mus nuolat puolant, jis reiškėsi laukimu bažnyčiose geros valios žmonių atėjimo, kai tuo tarpu permažai buvo ieškoma to, kas pražuve. Žiaurūs krikščionių persekiojimai anapus geležinės uždangos nesulaukia beveik jokių tikinčiųjų masinių protestų ir demonstracijų laisvame pasaulyje. Pasaulio krikščionių tarpe yra žuvusi solidarumo sąmonė. Dėl šito visų krikščionių pasyvumo pavojaus jau po pirmojo pasaulinio karo yra išpėjęs vokiečių katalikų rašytojas F. Herwig. Knygoje “Šv. Sebastijonas iš Veddingo” jis vaizduoja susimąščiusį dvasiškį, kuris, paskaitęs Viešpaties posakį “aš siunčiu jus, kaip avinėlius tarp vilkų” (Luk. 10, 3), taip samprotavo: “Ar iš tikrųjų jis pats eina lyg avinėlis į vilkų narvą? Ar dažniausiai nestovi nušaliai, kur vilkų urzgimą vos tegirdi? Ar uoliai nesisaugoja, kad nepri-

eitų per arti prie jų karšto kvėpavimo? Kur yra Jėzaus mokytiniai, kurie prekyvietėse ir prie rotušių apie Jį kalba, kurie kartu su žvėrimis vienam narve kiūto, kurie eina pas baltuosius stabmeldžius ir su jais, lyg su broliais, elgiasi? Ar dažniausiai nesėdi jie patogiai irengtuose kambariuose ir laukia vilku ateinant? Ar nestovi gražiai išpuoštose bažnyčiose ir laukia?... Jie laukia ir neilgai teks jiems laukti, ateis vilkai, lyg tvanas, ir belaukiantieji kartu su kambariais, bažnyčiomis ir klausyklomis bus nublokšti ir nunešti!" Šis išpėjimas darosi dar grėsmingesnis, kai atsimename, kad visam pasaulyje mažėja pašaukimų kunigystėn skaičius ir kai kuriuose kraštuose kunigu yra tiek mažai, kad Bažnyčia negali net apie ofenzyvą ir naujus laimėjimus galvoti. Viešpaties nusiskundimas, kad "piūtis, tiesa, didelė, bet darbininkų mažą" (Mat. 9, 37) tuose kraštuose tragiškai pajuntamas. Štai kodėl Bažnyčios šaukimasis pasauliečių apaštalavimo mūsų laikais yra toks aktualus, kad be perdėjimo galima sakyti, jog kai kuriuose kraštuose Bažnyčios likimas yra krikščionių pasauliečių rankose.

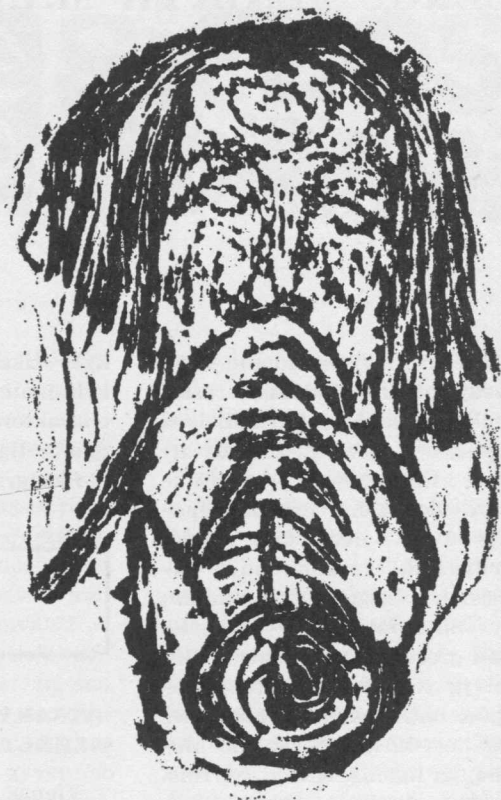
Į tą visuotinio apaštalavimo pareigos pajautimą mus ragina ir mūsų priešų veiklumas. Ši straipsnį baigiu vienu reikšmingu ir atviru prancūzų komunisto pasisakymu, kuris tilpo vokiškoje H. Wirtz "Stille Revolution" knygoje.

"Evangelija yra daug galin-gesnis ginklas visuomenei atnaujinti už mūsų marksistinę pasaulėžiūrą, tačiau mes esame tie, kurie pagaliau jus nu-

A. Kurauskas
LINO RAIŽINYS

galėsime. Mūsų tik sauja tėra, o jūsų krikščionių yra milijonai. Bet mes, komunistai, žodžiais nežaidžiame. Mes esame realistai ir, kadangi mes esame pasiryžę savo tikslą pasiekti, mes taip pat žinome, kaip tam tikslui priemonės sutelkti. Iš mūsų algų ir atlyginimų mes pasilaukome tik tiek, kiek būtinai reikalinga; visa kita, kas lieka, mes atiduodame propagandai... Kaip gali bet kas į Evangelijos vertės pranašumą tikėti, kai jūs jos nevykdote, kai jūs jos neplatinate, kai jūs nei pinigų, nei laiko tam neaukojate? Tikėkite man, mes laimėsime, nes mes tikime mūsų komunistinė pasiuntinybe ir esame pasiryžę viską, net mūsų gyvybę paaukoti. Jūs gi bijotės savo rankas susitepti!"

Negalima sakyti, kad tie žodžiai, pilni pajuokos ir grėsmės, neturėtų pagrindo, nes,

natūraliai imant, laimi toji pusė, kuri labiau yra ištikinusi savo idėjų teisingumu ir kuri daugiau dėl jų aukojasi.

Tiesa, Viešpaties Apvaizdos planuose stebuklai yra galimi ir todėl atsiradęs naujas modernus šv. Pranciškus Asyžietis, kaip anas viduramžių šventasis, galėtų pakreipti pasaulio istoriją naujais atgimimo keliais. Tačiau stebuklai nėra dažni. Paprastai Dievas leidžia pasauliui eiti tais keliais, kuriais jis užsitarnavo eiti.

Kiekvienas gi krikščionis turėtų išidėmėti dažnų apmąstymų vertus žodžius: "Šių laikų pavojus nėra komunizmas, bet krikščionių abejingumas" (Leo Trese). Galėtume papildyti juos ta mintimi, kad komunizmas virs tikru pavojumi tik tuo atveju, jei pasiliksime toliau abejingi ir neveiklūs.

DR. ANTANAS SUŽIEDĖLIS

Jack Ruby, prezidento Kennedy žudiko žudikas, rastas kaltu ir nuteistas mirti. Laisva valia, apsigalvojęs, žmogus atėmė kitam gyvybę — taip nutarė vienbalsiai dvylika žmonių. Prieš jiems taip veikiai nutariant, klausimu buvo pasisakę keliasdešimt liudininkų ir nuomonininkų - ekspertų, toli gražu ne vienu balsu. Vieni jų tvirtino, kad Ruby negalys būti laikomas kaltas, nes jis neatskirias gėrio nuo blogio, jis ligonis. Kiti gi tvirtino, kad jis ieškojęs garso ir garbės, taigi kaltas. Niekas Jack Ruby nesiūlė psichinės sveikatos pavyzdžių: jei jau reikia ieškoti garbės su revolveriu ir jei dar manoma, kad kas už nužudymą pagirs — tai, tur būt, esama nesveiko. Bet ar kaltas?

Klausimą čia perspręsti, tur būt, nebūtų prasmės, nes tai būtų tik dar vieno "eksperto" nuomonė. Ir patsai klausimas, nors teisės praktikoj beveik visur taip apibrėžiamas — ar apkaltintasis žinojo ir atskyrė, kas gera ir kas bloga — yra atgyvenęs, ir iš esmės negalimas užtikrintai atsakyti, išskyrus gal silpnapročio (ne protinio ligonio) atvejį.

Sviesesnė teisinė pažiūra į šituos reikalus yra taip vadinamoji Durhamo taisyklė, praktikuojama, rodos, tik Washingtone, D. C.: žmogus nekaltas, jei jo veiksmas yra natūrali jo ligos išplauka. Ekspertas tokį klausimą gali atsa-

kyti tiksliau, nes kai kurie kriminaliniai veiksmai yra charakteringi tos ar kitos psichinės ligos simptomatikai.

Panagrinėti čia rūpėtų kitas

klausimo aspektas. Prileiskim, kad atskiro veiksmo atveju žmogus nekaltas, nes tai ligos pasekmė, simptomas, "natūrali išplauka". Bet —

ar pats žmogus yra kaltas, kad tapo psichiškai nesveikas?

ATSAKYMAS NR. 1 — NEKALTAS

Vienas atsakymas kaip tik ateina iš tos psichinio sutrikimo sampratos, kuri tai lygina su fiziška liga. Pati psichiatrijos terminologija — kalbame apie protinę higieną, pacientą, diagnozę, patologiją — šitoki palyginimą ir tokią sampratą perša. Ar tai tikslu ir lemta — kitas reikalas ir kita tema. Kaltės klausimu tačiau šios sampratos pozicija aiški — jei psichiškai sutrikęs yra **ligonis**, tai kaip jis gali būti dėl to kaltas? Juk nekaltiname žmogaus, kuriam užsižiebė apendicitas; išteisinkime taigi ir schizofreniką, isteriką, ir psichopatą. Jei jau ieškome kaltininkų, ieškokime jų aplinkoje, sąlygose, kuriose ligonis liga "užsikrėtė".

Iš tiesų, psichiškai sutriksusių išgyvenimus kaltininkų atrasti nesunku. Prisimena viena motina, kuri sūnų taip jau beveik už ausų atgrūda ir išdėsto simptomą: "Biaurybė vakar mokykloj vidury kiemo išsirengė ir stovi, išsigimėlis".

Sužinai, kad motina ne pati tobuliausia irgi — vaiką išūnijo, jam jau būnant trijų metų, ir sistematiškai užgriuvo jį auklėti maždaug šitaip: "Vaikeli, dabar jau būsi padorių žmonių sūnus, ir niekad nepamiršk, kad tau tai didelė dovana — kai eisi pro teismo rūmus, tai vis kepurę nusiimk ir už savo pavardę nuolankiai padėkok".

Ar ne šitos pamotės kaltė, kad vaikas mokykloj padoriams mokytojams ir padorių tėvų vaikams ištaisė spektaklį? Ir ar būtų jo kaltė, jei užaugęs dar ką nors dramatiškesnio ištaisytų?

Lengviau, tur būt, atsakyti — ne jo kaltė. Patirtis, išgyvenimai formuoja žmogų, ir, jei tie išgyvenimai kartūs, apkartę ir žmonės. Kaltas gal tėvas, kad mažo nelupo, ar kad lupė per daug; kalta gal motina, kad su kitu tėvu pabėgo. Kaltas gal dėdė, kad išpaikino; ar draugas koks, kad išvedė iš kelio. Kaltininkų taigi apstu, ir todėl rodosi lengvai išvedamas psichologinis

SIELOS LABIRINTAI

dėsnis: kiekvienas sutrikėlis — tai patirties bacilų ligonis. Nekaltas, **kad** ligonis, ir be kaltės; neatsakingas, **nes** ligonis.

ATSAKYMAS NR. 2 — KALTAS

Kyla tačiau klausimas: kodėl esti žmonių, kurie ir labai nepalankių išgyvenimų akivaizdoj vis dėlto netampa ligoniais? Šitokią klausimą sau statydami, kai kurie psichologai prie psichiško sutrikimo ir kaltės sąryšio prieina visai iš kitos pusės. Šio požiūrio viena iš prielaidų yra tai, kad daugumoje gyvenimo situacijų žmogui yra atviri dvejoji keliai: teisingi ir klaidingi. Pavyzdžiui, pasižadėjus skaityti paskaitą, teisinga yra ją skaityti ir klaidinga neskaityti. Kas teisinga ir kas klaidinga, nebūtinai suprantama etine prasme — tai nustato ir žmonių papročiai, įsitikinimai, logikos dėsniai, tvarkos, bendros gerovės reikalavimai ir t. t. Kita prielaida: teisingas kelias dažnai bent tuo momentu sunkesnis, negu klaidingasis (nors ilgainiui klaidingas veiksmas žmogui brangiau atsieina kaip tik todėl, kad jis veda į maišatį). Kartais esą lengviau sirgti, negu būti sveikam, kaip tik dėl to, kad sergant mažiau tereikia už savo elgseną atsakyti. Kartais lengviau kapituliuoti, negu toliau kovoti; lengviau realybės nepažinti, negu ją, kokia

ji bebūtų, pripažinti. Psichiškas sutrikimas taigi ir esąs ne neišvengiama nepalankios patirties pasėka, o ton patirtin žmogaus pasirinktas atsakymas. Dalinis ar visiškas pasitraukimas iš realybės esąs bėgimas ne nuo žiaurios aplinkos, bet nuo savo paties kaltės, gyvenimo neapvaldžius, teisingojo kelio nepasirinkus.

Iš tiesų, protinėms ligoms, ypač kai kurioms, ir yra charakteringa tai, kad ieškoma lengvų išeičių iš gyvenimo painiavų ten, kur lengvų išeičių nėra. Taigi psichozė ar neurozė, šituo požiūriu, yra melas sau, savęs apgavimas, o jos simptomai — klaidingi įsitikinimai — deluzijos, nepagrįstos baimės — fobijos — tai būdai išvengti tiesaus žvilgio į savo kaltę, būdai išsitiesinti, būti nepagautam, padarius klaidą. Šituo požiūriu, psichinis ligonis yra kaltas, **kad** ligonis.

SINETINIS ATSAKYMAS

Tarp šitų diametraliai skirtingų požiūrių tenka ieškoti vidurio tiesos. Gal galima žiūrėti į klausimą šitaip: Niekas neginčytų, kad kartūs išgyvenimai, žiauri patirtis, atšiauri aplinka žmogui gyvenimo nelengvina. Tai savaime aišku. Niekas neginčytų taip pat, kad vieniems aplinka tenka žiauresnė, kitiems palankesnė. Ta prasme galima sutikti, kad patirtis, bent statistiška prasme,

psichinį sutrikimą apsprendžia: iš šimto posūnių daugiau sutrikusių, negu iš šimto sūnų. Sintezei tiek pasiskolintume iš pirmojo požiūrio.

Iš antrojo — tektų sutikti, kad ir posūniui, ir sūnui yra tačiau ir sveikas kelias: vienam sunkesnis, kitam lengvesnis. Jei nesusigundoma ieškoti lengvų sprendimų, kur lengvų nėra, prasmingą ir pilną gyvenimą įmanoma susikurti ir daugeliui tų, kuriuos aplinka nuskriaudžia ir patirtis pažeidžia. Sveikas žmogus gal sveikas kaip tik todėl, kad pajėgia pasirinkti sunkųjį kelią, kai sunkusis yra teisingas.

* * *

Tad ar turime laikyti kaltu tą, kuris painioje kryžkeleje pasuka lengvesniu ir klaidingu taku? Dallas piliečiai Ruby rado kaltą. Jau nuo jaunų dienų į žiauria, nedėkingą aplinką Ruby linko atsakyti, ieškodamas trumpakelių — greitų, lengvų būdų laimėti žmonių dėmesį, rasti sau pasitenkinimo. Brangūs daiktai pigia kaina neiperkami. Ruby taigi kaltas savęs apgaule.

Smerkti toki paklydėlį betgi — tai, kaip Evangelijoje, akmeniu mėtytis. Dažnai patys nuliuksime lengvuju keleliu, aukso ieškodami. Skirtumas tas, kad sveikieji kol kas laiku vis susigriebiame sugrįžti atgal ir pasukti sunkesniu juo, bet teisingu keliu. Iki kitos kryžkelės.

TAUTINĖS GYVYBĖS IŠLAIKYMAS ŠEIMOJE

JUOZAS KOJELIS

Kalbantysis šia tema iš klausytojų ar skaitytojų nekarta susilaukia tokių replikų:

— Bepig tau kalbėti, kai savo vaikų neturi, — paprikaištauojama bevaikiui kalbėtoji. O mažamečių tėvui ar motinai kartais net piktai pranašaujama:

— Kalbėk, kalbėk — suvalgysi savo žodžius, kai vaikai, sukūrę šeimas su svetimtaučiais, pabėgs iš lietuvių bendruomenės.

Ir tačiau kalbėti reikia. Kalbėti reikia ne tik tokiu priekaištų ir nelemtų galimybių akyvaizdoje, bet ir tikintis naujų apkaltinimų, kad ta tema nieko naujo nebeprasakoma. Kalbėti reikia, nes lietuvių gyvybės perdavimas jaunajai kartai faktiškai yra svarbiausias visokeriopos mūsų kultūrinės veiklos tikslas ir tolimesnėje distancijoje pagrindinė laisvinimo kovos sąlyga. Ne tiek nauja pasakyti, ne išmintį rodyti ir ne pasmerkimo rimbu švaistytis kalbama apie tautinės gyvybės išlaikymą šeimoje. Kalbama gal labiau paguosti ir dvasiniai sustiprinti ir save, ir... nerūstaujanti savo kaimyną. Juk "tautinis broliškumas kiekvieną įpareigoja būti savo brolių sąžine" (Juozas Girnius). O kad nepapiktintų kaimyno, kalbėtojas ta tema pats turi apsilvilti viešo atgailautojo ašutine. Juk nė vienas nesame šią prasmę teisus.

LIETUVIŠKAS DEGUONIS

Visi, tur būt, sutiksime, kad svarbiausia tėvų pareiga savo

vaiko atžvilgiu yra paruošti jį savarankiškam gyvenimui, kad pilnutiniai galėtų išsiskleisti jo asmenybė ir kūrybinės galios. Tas paruošimas pagrindinai vykdomas trijose plotmėse:

a. Išimtinioje tėvų atsakomybėje yra fizinių vaiko reikalavimų patenkinimas. Čia veikia nerašyti gamtos istatymai, galioja aukštesnei ir žemesnei tvarinijai; b. Idėjinio-moralinio ugdymo kryptį lemia tėvai, mokykla, Bažnyčia; c. Intelektualinį subrendimą ir profesinį paruošimą pagrindinai atlieka mokykla.

Normalioje atmosferoje, t. y. savoje tautoje, tautinis ugdymas vystosi tarsi savaime. Ir dalis mūsų vaikų "savaime" taps pakankamai geri lietuviai.

Tiesa, mes visi žinome, kad tautine prasme mes esame išmesti į tuščią erdvę. Žinome faktą, bet neišmąstome galutinių išvadų. Tuščioje erdvėje gyvas organizmas išsilaiko, jei su savim turi kvėpuoti reikalingo deguonio. Mūsų tautinei gyvybei išlaikyti irgi reikia deguonio, lietuviško deguonio, kurio generatoriumi svetimame krašte gali ir turi būti lietuviška šeima. Dabartinėse sąlygose niekas negali jai tų teisių atšaukti nei nuo tų pareigų atleisti.

Galima spėti, kad bent 99% tremtinių tėvų nori savo vaikus matyti lietuviais, bet iš jų gal tik 9% savo pareigas lietuviybei atlieka patenkinamai. 90% daro maža arba nieko ne-

daro, kad tie jų norai realizuotųsi. Ir tie, kurie be pastangų nori gerų rezultatų, primena aną nesubrendusį mokyklinį jaunimą, kuris irgi turi gerus norus: mokėti dėstomus dalykus, nori gauti gerus pažymius, tik... nenori mokytis. Kaip ir anie jaunuoliai, kurie už blogus pažymius atsakomybę suverčia mokytojams, mes irgi dažnai dėl vaikų nulietuvėjimo kaltiname visą pasaulį, išskyrus... save.

Jei mąstymai tautinės gyvybės išlaikymo klausimu, kaip anksčiau minėjome, turėtų prilygti viešai sąžinės apyskaitai, tai į kokius klausimus, patys save teisdami ar pateisindami, mes, vaikų tėvai, turėtume atsakyti?

Bandykime tuos klausimus sugrupuoti į tris kategorijas:

LIETUVIŠKA APLINKA ŠEIMOJE

Palankiai nuteikiančią ir skatinančią vaiko lietuviškus nusiteikimus aplinką sudaro pačių tėvų pozityvus apsisprendimas ir iš to apsisprendimo plaukia veiksmai lietuviybės, lietuviškumo ir Lietuvos atžvilgiu. Tad ir analizuodami savo šeimoje sukurtą aplinką, mes, tėvai, turėtume atsakyti kad ir į tokius klausimus:

1. Ar priklausome organizuotai Lietuvių Bendruomenei, kuri "išėivijoje savo narius jungia visu gyvenimo pločiu" ir "savyje slepia visą tą tikslų visumą, kuriais reiškiasi tautinė gyvybė" (Juozas Girnius)?

PiEŠEIMOS ŽIDINIŲ

2. Ar dalyvaujame — jei taip, tai ar sąžiningai atiduodamu inašu — Lietuvos laisvavimo darbe?

3. Ar šelpiame savo artimuosius pavergtoje Tėvynėje?

4. Ar lietuvių kultūros ugdymui atiduodame prideramą duoklę?

5. Ar savo namuose turime lietuviškų knygų biblioteką, ar esame išigiję ir perskaite žymesniųjų mūsų rašytojų kūrinis ir mokslininkų veikalus? Ar mūsų kolekcijoje yra ir lietuviškos muzikos plokštelių? Ar mūsų namuose kabo lietuvių dailininko paveikslas?

6. Ar mūsų namus lanko lietuviški laikraščiai ir žurnalai? Ar juos skaitome ir keliamus klausimus diskutuojame savo tarpe?

7. Ar esame išigiję ir ne tik perskaite, bet rūpestingai išstudijavę V. Čižiūno "Tautinį auklėjimą šeimoje" ir Juozo Girniaus knygą "Tauta ir tautinė ištikimybė"?

8. Ar pripažįstame ir gerbiame savuosius autoritetus? Vaikai nususuks nuo lietuviybės, jei tėvams lietuvių literatūra ir spauda žemo lygio, visuomenės veikėjai - garbėtroškos, politikai - sukčiai, lituanistinių mokyklų mokytojai - nevykėliai. Kas sės nepagarbos vaisius savo namuose, tas ir savo namuose rinks karčius nepagarbos vaisius.

(Taipogi: Ar mes, tikintieji, aktyviai išjungiame į lietuviškų parapijų veiklą ir ar su vaikais dalyvaujame lietuviškose pamaldose? — Red.)

TIESIOGINĖS PASTANGOS

Antroji klausimų grupė būtų nukreipta į tiesiogines pačių tėvų pastangas savo vaikams įkvėpti lietuviškąją dvasią, kad lietuviškąsias vertybes ne tik pažintų, bet ir pamiltų. Čia mes, tėvai, vėl turėtume patys save paklausi-nėti:

1. Kiek laiko kasdien skiriame tiesioginiam bendravimui su savo vaikais: pasikalbėjimams, žaidimams, bendram skaitymui, dainavimui?

2. Ar dažnai išvažiuojame su savo vaikais į gamtą, kad palyginimais atskleistume jiems savo tėvynės grožį?

3. Ar nuteikiame savo vaikus, kad Lietuvoje likusiems artimesiems parašytų laiškų-čius ir nors simboliškai savais inaisais išijungtų į jų šelpimą?

4. Ar sustoję prie Lietuvos žemėlapių arba vartydami Lietuvos vaizdų albumą, pavedžiojame juos po savo gimtuosius kaimus ir miestelius, ar aplankome pilis, bažnyčias, ar pavežiojame juos Lietuvos traukiniais, plentais ir upėmis, ar pakopinėjame po Lietuvos kalvas, ar kartu parankiojame gintarą Baltijos pajūryje, ar miškuose aplankome būsimašias nepriklausomos Lietuvos šventoves, pašvėstas kritusių miško brolių krauju?

5. Ar pasakome ryžtingą ne, vietoje gailėstingo taip, kai vaiko elgesys ir inoriai graso lietuviškajam jo apsisprendimui?

PAGELBINĖS LIETUVIŠKO UGDYMO PRIEMONĖS

Kratydami lietuviškosios pareigos sąžinę, mes, tėvai, pagaliau turėtume sustoti prie trečiosios sąžinės sąskaitos fazės ir savęs paklausti, ar pilnai išnaudojame mums pasiekiamas pagelbines lietuviško ugdymo priemones:

1. Pačioje pirmoje vietoje turime savęs paklausti, ar leidžiame vaikus į lietuvišką mokyklą. Bet to dar permaža. Tuoj pat turime pridėti kitą klausimą: ar visomis priemonėmis keliamo vaikų akyses tos mokyklos ir lietuvių mokytojo autoritetą. Tautiniai sąmoningoje šeimoje lietuviškos mokyklos autoritetas turi eiti bent lygiomis su amerikietiškos mokyklos ir lietuviui mokytojui ugdoma ypatingai didelė pagarba.

2. Ar prenumeruojame vaikų laikraščius ir ar perkame vaikų literatūrą?

3. Ar rūpinamės pirmajai komunikacijai vaikus paruošti lietuvių kalba ir ar jie meldžiasi iš lietuviškų maldaknygių?

4. Ar vaikas priklauso lietuviškai organizacijai? Ar įjungiame jį į tautinius ansamblius, chorus, sporto, scenos mėgėjų būrelius ir t.t.?

Visais šiais atvejais mano vaiko lietuvišką dvasią formuojančios jėgos ateina iš kitų šaltinių: per lituanistinę mokyklą ateina mokytojai - auklėtojai, per spausdintą žodį - rašytojai, Bažnyčios reprezentantai vaiko dvasią formuoja per religinį paruošimą,

Antra kelionė vedė mus į Lepinų kalnus. Maždaug 500 metrų aukštumoje tuose kalnuose driekiasi lyguma, kurioje randasi apie 12 miestų ir miestelių. Tris Littorijos provincijos miestus — Sezze, Priverno ir Prossedi — turėjome šiandien aplankyti.

Pavažiavę apie 20 kilometru už Cisternos, pasukome į kairę. Čia, netoli kryžkelės, pamatėme mažą aerodromą, ant kurio gulėjo keli sudegę vokiečių ar italų lėktuvai. Kelias į Sezze buvo gana geras ir mes leidomės pilnu greičiu.

NE ŠV. POVILO, BET MŪSU KELIONĖ

Artinantis prie kalnų papėdės kelias pradėjo nežymiai kilti. Mūsų šoferis, nematydamas jokių kliūčių, nemažino greičio ir mes tikėjomės greitai galėsia pasiekti kelionės

TAUTINĖ GYVYBĖ (iš 201p.) visuomenininkai — per organizacijas ir t. t. Visos šios priemonės didžiai reikšmingos. Tačiau jos nustos savo efektingumo, jei jose nedalyvaus ir patys tėvai. Jei tėvai netalkins mokyklai, vaikui nieko gera neduos; priešingai, pats vaikas greičiausia taps mokyklos darbui našta ir kliūtim. Jei tėvai netaps lietuviško spausdinto žodžio interpretoriais, vaikų literatūra padidins namuose popierine maklatūrą. Jei tėvai nereikalaus, kai kuriais atvejais dabartinėse sąlygose vaiku religinis parengimas pozityviai neprisidės prie vaiko lietuviškos dvasios vystymosi. Jei organizacijų vadovams nepatars, yra pavojaus, kad jaunimo organizacijos gali tapti tiltais, kuriais tolimesnėse distancijose lietuvių jaunimas perbėgs į amerikiečių visuomenę.

FAKTAI IR NORMOS

Klausimų daug ir, kaip skaitytojas jaučia, į visus juos laukiama teigiamų atsakymų. Ar tie reikalavimai lietuviškai šeimai pakeliami? Deja, lietuviškoji šeima turi juos pakelti. Tautinė ištikimybė reika-

lauja, kad į kovą už tautos gyvybę kiekvienas sąmoningas lietuvis savajame kovos sektoriuje išjungtų visomis priemonėmis.

— Bet ar verta taip labai koncentruoti jėgas ten, kur pralaimėjimas, kad ir labai tolimoje ateityje, bet vistiek bus neišvengiamas? Juk visi sutirpsta šiame tautų katile, — išsprūsta žodžiai net iš labai šviesių lietuvių lūpu. Tiesa, kad ištirpsta, bet pirmiausia ištirpsta mažiausiai atsparūs elementai. Taurieji metalai išsilaiko ilgiausiai. Niekad neištirpsta, kurie tame katile amžinai nepasilieka. Ir mes, savo vaikus auklėdami lietuvybei, pirmiausia auklėjame grįžimui. Bet prileidus ir kitokias galimybes, mūsų kova prasmės neuostoja. Leiskime kalbėti Juozui Girniui:

“...faktiškoje padėtyje ieškoti savęs pateisinimo yra nebe realizmas, o amoralizmo iliuzija, kad ir žmogaus atveju faktai skelbia tiesą... Būdamas laisvas, žmogus iš gamtinės tikrovės išsiveržia į moralinę tikrovę, kurioje jis stovi nebe prieš **dėsnius**, bet prieš **normas**, ipareigojančias žmogui tam, kas vertinga. Moraliniu

požiūriu tikra yra ne tai, kas faktiškai yra, o tai, kas privalo būti, ir todėl žmogaus atveju ne faktai liudija normas, o normos teisia faktus” (“Tauta ir tautinė ištikimybė”, 282 p.).

“Ne išorinio pasisekimo galimūmai, o siekiamosios vertybės yra žmogiškai prasmingos veiklos norma. Už tai, kas brangu, kovojama neklausiant laimėjimų galimumų. Kokios galimybės bebūtų, kova už tai, kas brangu, niekada nėra beviltiška ir beprasmiška dėl to, kad ji pačioje savyje yra vertinga. Pats kovojimas jau yra savyje laimėjimas” (ten pat, 296 p.).

Išeinant iš teiginio, kad faktai neliudija moralinių normų, reikėtų būti labai atsargiems, faktais matuojant lietuviškos šeimos tautinės ištikimybės laipsnį. Gali būti nemaža atveju, kad tėvas ir motina, neįstengę savo vaiko išlaikyti lietuvių bendruomenėje, gali niekuo nebūti nusikaltę tautinei ištikimybei. Nors rezultatai ir yra tikslas, tačiau ne jie, o pastangos liudija tikėjamą tautiniais idealais. Ir tos pastangos kaip tik ipareigoja mus visus tais klausimais rūpintis ir apie juos kalbėti.

GYVENIMO IŠMINTIS

tikslą. Tačiau, toji kelionė vos nepasibaigė katastrofa. Mat, kalnų papėdėje buvo gilus ir platus griovys, išraustas vandens srovės, tekančios nuo šiaurės į pietus. Per tą griovį vedė gana aukštas tiltas. Dabar jis buvo sugriautas. Deja, niekas nepadėjo jokio pavojaus ženklų ir mes nieko blogo neįtarėm. Mūsų šoferis pamatė pavojų tik tada, kai iki prarajos beliko vos keli metrai. Bet tų metrų jam užteko. Mūsų laimei prieš patį tiltą kelias buvo rupus, ir šoferis galėjo sustabdyti mašiną. Mes, žinoma, nukritom nuo sėdynių, bet nesusižeidėm. Kai išlipome iš automobilio ir apžiūrėjom sugriautą tiltą, tuokart supratome, kuo mūsų kelionė galėjo baigtis.

Norėdamas išsiblaškyti ir nukreipti amerikiečių dėmesį nuo to incidento, pradėjau jiems pasakoti apie šv. Povilo kelionę į Romą. Kadaisė tėv. Liudvikas Hertling, S. J., Bažnyčios istorijos profesorius, man yra sakęs, kad Romos krikščionys sutiko šv. Povilą ties Apijaus prekyviute prie Trijų Tabernų (žr. "Apaštalų darbus", 28, 15). Šv. Povilas tuokart buvo siunčiamas į Romą, o Romos krikščionys, sužinoję apie jo kelionę, išėjo toli jo pasitikti. Dabar negaliu atsiminti, kuri iš tų dviejų vietovių — Apijaus Prekyvietė ar Trys Tabernos — buvo ties Sezze, taigi maždaug toje pačioje vietoje, kur mes, vos išvenę nelaimės, šluostėmės nuo kaktos stambius pra-

kaito lašus. Nors aš, norėdamas išsiblaškyti amerikiečius, negailėjau nei žodžių, nei gestų, bet mačiau, kad jiems rūpėjo ne šv. Povilo, bet mūsų kelionė ir tos kelionės incidentas. Jie, matyt, mirties baimę pergyveno žymiai labiau už mane ir negalėjo nuo jos taip greitai atsipalaiduoti.

Aplenkę sugriautą tiltą, pasiekėme tokį duobėtą kelią, kad galėjom važiuoti gal kokių 2 ar 3 mylių greitu. Važiuodami pirmyn, lenktyniavom su vienu ūkininku, jojančiu ant asilo. Tas asilas mus labiau išblaskė, negu mano pasakojimas apie šv. Povilo kelionę. Iš tiesų, gal kokias 10 ar 15 minučių mums nebuvo aišku, kas pirmas pasieks Sezze: asilas ar automobilis.

Važiuojant į kalną pasisekė pralenkti asilą, bet nepasisekė važiuoti daugiau, kaip 10 mylių į valandą. Nežinau, kuriuo tikslu tas kelias buvo taip subombarduotas, bet bombų jam tikrai nepagailėta. Blogiausia, kad niekas nesirūpino pataisymu: nei provincijos autoritetai, nei savivaldybė.

SEZZĖS GELŠVA SAVIŠALPA

Įvažiavus į Sezzę, mums krito į akį, kad daug žmonių dėvi tos pačios spalvos rūbais. Gelsvi buvo moterų sijonai, gelsvos vyrų kelnės, gelsvi vaikų drabužiai. Kodėl Sezzės gyventojai taip mėgsta gelsvą spalvą?

Tą paslaptį mums išaiškino katedros klebonas: Sezzės ae-

rodromo sandėliuose amerikiečiai buvo sukrovę daug visokio turto: maisto produktų, padangų, drabužių, baltinių lovoms ir gelsvos spalvos antklodžių. Vieną naktį kažkam pavyko isilaužti ir apžiūrėti, kas ten yra. Kitą naktį nemaža turto dalis atsidūrė Sezzėje. Iš gelsvų antklodžių žmonės pasisiuvo drabužius.

Man buvo labai įdomu pasižiūrėti, ką sakys mano bendradarbiai amerikiečiai į tą savotišką "savišalpą": ar jie prižadės drabužių tiems, kurie patys jau buvo jais apsirūpinę, ar nuspręs nieko neduoti. Bet jie, pasikalbėję savo tarpe angliškai, nutarė į tą "savišalpą" nekreipti dėmesio. Jie tikrai pasielgė pagal Šv. Rašto posakį: "Kas turi, tam bus dar pridėta".

Sezzės miestas buvo pastatytas iš pilko akmens, ir aš iki šiol negaliu pasakyti, ar žmogus buvo pavergęs akmenį, ar akmuo žmogų. Niekur kitur nesu matęs tokio santykio žmogaus su akmenimi, kaip šitame garsiaame kitados mitologiškų ciklopu, vėliau lotynų ir romėnų, o dabar italų mieste. Visas Sezzės miestas susidėjo iš dviejų elementų: akmens ir žmogaus, žmogaus ir akmens. Tas šaltas, pilkas ir kietas akmuo žiūrėjo į mus iš kiekvieno pastato, iš gatvės grindinio ir iš visos apylinkės. Niekur jokio medžio, niekur jokios žolėlės, niekur jokios kitos spalvos, kaip pilko ir šalto akmens, kuri supo visą žmogaus gyvenimą.

Nepaisant klebono aiškini-
mo, negalėjau pilnai suprasti,
iš ko čia žmonės gyvena. Man
atrodė, kad čia turėjo būti
amžinas pasninkas, amžinas
neprisivalgymas ir amžina
kova už kiekvieną grūdą. Pats
katedros klebonas atrodė tik-
ras Sezzės skurdo, pasninko ir
neturto simbolis. Jis buvo ma-
žo ūgio senukas, tarsi pastyręs
nuo šalčio ir alkitis, nedrąsus ir
lyg savyje susitraukęs. Jo žo-
džiai buvo duslūs, mostai ne-
gyvi, žingsniai neryžtingi. Jis
gyveno tarp akmenu ir jautė
jų svorį.

Nežinau, ar tai buvo tik su-
tapimas, kad tą patį slegiantį
ispūdį darė ir seselė vyresnioji,
prižadėjusi organizuoti be-
turčiams virtuvę. Jos ir klebo-
no nuomone, Sezzėj reiktu
šelpiti tik vaikus ir tuos sene-
lius, kurie nebegali paeiti. Ki-
taip nebus galima atsiginti
žmonių, nes čia visi alkani,
visi neturtingi ir visi be jokios
didesnės maisto atsargos.

Palikęs jų nuožiūra atrinkti
pačius neturtingiausius ir su-
siradęs amerikiečius, išvažia-
vau iš Sezzės, pritardamas šir-
dyje tiems, kurie organizavo
"savišalpą". Kai žmogus pa-
siekia tam tikrą neturto, alkitis
ir skurdo laipsnį, jis arba pa-
siduoda apatijai, arba organi-
zuoja "savišalpą". Sezzėj ma-
čiau ir vienu, ir kitu, ir vi-
siems turiu daug simpatijos.
Stebiuos, kad tie geri žmonės
turėjo užtektinai energijos
grumtis su akmenuota ir ne-
derlinga žeme, kuri vos galė-
jo palaikyti jų gyvybę.

ŠALPA TIK JOS REIKALINGIEMS

Priverno miestas atrodė nepa-
liestas karo ir aš negalėjau
suprasti, kodėl jis buvo į-
trauktas į mano darbo planą.
Tačiau, neturėdamas galios

pakeisti tą planą, turėjau šį tą
prižadėti.

Nebeatsimenu gerai, su kuo
Priverno mieste vedžiau dery-
bas. Atsimenu tik tiek, kad,
beieškant vyskupo, mane ap-
spito nemažas kunigų būrys ir
primygtinai prašė, kad ir
jiems padėčiau. Aš jiems atsakiau,
kad neturiu galios ir pa-
tariau kreiptis arba į šv. Tė-
vą, arba į popiežiaus komisi-
ją. Širdyje tačiau pasiryžau
jų prašymo neremti. Jei mes
pradėsime šelpiti ir tuos, ku-
rie nuo karo nenukentėjo, ne-
galėsime šelpiti tų, kurie viską
prarado.

Priverno, kaip ir Sezze, yra
vyskupijų centrai. Kadaisė jie
turėjo atskirus vyskupus, bet
nuo 13 šimtmečio buvo su-
jungti su Terracina ir pavesti
vienam ganytojui. Deja, vys-
kupo neradau nei Sezzėj, nei
Priverno mieste. Iš kunigų su-
žinojau, kad jis gyvena mažame
Sonnino mieste. Kadangi
tas miestas buvo gana toli nuo
mūsų kelio, negalėjau prašyti
amerikiečių, kad ten mane
nuvežtų. Pasiryžau aplankyti
vyskupą kitą kartą. Vyskupas,
paprastai, turi gana gerą savo
vyskupijos vaizdą ir, norint
sudaryti tikslų šelpimo planą,
būtinai reikia su juo pasitarti.

Atsisveikindamas su Priverno
kunigais, paprašiau jų su-
daryti neturtingiausių žmonių
sąrašą ir prižadėjau juos šelp-
ti iki kito derliaus. Į tą sąrašą
neturėtų iesti daugiau, kaip
100 žmonių. Už 2 ar 3 savai-
čių prižadėjau atvažiuoti su
maisto produktais.

Man besitariant su kunigais,
amerikiečiai tarėsi su miesto
burmistru. Paskui pasirodė,
kad ir jie mažai ką prižadėjo.

Prossedi nebuvo įtrauktas į
mano sąrašą ir vietos klebonui
sakiau, kad atvažiuavau paly-
dėti amerikiečių. Vėliau kle-
bonas sužinojo iš Priverno ku-
nigų mano kelionės tikslą ir

aplankė mane Romoj. Jam
prižadėjau duoti tik tai, kas
atliks nuo kitų miestų.

Vakare grįžome į Romą pro
garsią Fossanuova abatiją, ku-
rioje 1274 m. mirė šv. Tomas
Akvinietis.

Už poros dienų mes vėl bu-
vome kelionėje. Šį kartą lei-
domės į Terraciną, Fondi ir
Formiją.

FENIKIEČIAI IR CIKLOPAI

Būdamas pirmą kartą Sardi-
nijoje, atsitiktinai pamačiau
fenikiečių grabus ir buvau
taip pritrenktas tos istorinės
vietos, kad nuo tos dienos pa-
siryžau atliekamu laiku gilinti
į Italijos istoriją. Dabar,
važinėdamas po Pietų Italiją,
turėjau progos aplankyti daug
istorinių vietų ir norėjau ge-
rai ta proga pasinaudoti. To-
dėl prieš kiekvieną kelionę
pasiskaitydavau turistų vado-
vą arba Trencani enciklopediją
ir pasižiūrėdavau, ką tos kny-
gos sako apie tuos miestus ir
miestelius, kuriuos teks ap-
lankyti.

Apie Terraciną sužinojau,
kad jis buvo senas volšiu
(volsci) miestas, vadinamas
Anxur. Romėnai, nugalėję
volšius, tą miestą pavadino
Terracina. Čia jie buvo pasta-
tę savo šventovę, stadioną,
kareivines ir kitus pastatus. Iš
Terracinos romėnai slinko to-
lyn į pietus ir užėmė Fondi,
Itri ir Formiją. Spėjama, kad
jau pirmojo šimtmečio pabai-
goje Terracina buvo vyskupi-
jos centras. Vėliau Terracina
pergyveno vandalų puolimus,
matė ostgotų, longobardų ir
vokiečių kariuomenes, keletą
kartų buvo apiplėšta saracėnų,
savo laiku buvo prijungta
Bažnyčios valstybei ir pro
miesto vartus turėjo praleisti
prancūzų ir ispanų kariuome-
nes, besirungiančias dėl Pietų

Italijos žemių. Daug ivairių kovų matė ir kiti miestai. Dabar tie miestai buvo nuterioti vokiečių ir amerikiečių. Tokia buvo tu miestų dabartis.

Bet kokia, iš tiesų, jų praeitis? Kur yra jų pradžia?

Tą klausimą iškėlė man Pietų Italijos žemėlapis. Mat, i pietvakarius nuo Terracinos stukso nemažas kalnas, vadinamas Monte Circeo. Išlindęs iš Pontinijos pelkių ir Tirrenų Jūros, jis siekia beveik 500 metrų aukštumos ir atrodo kaip koks milžiniškas pilialkalnis arba milžinų pastatytas bokštas. Pietinėje kalno atšlaitėje yra keisto mūro likučiai, kuriuos italai vadina ciklopo mūrais. Tie mūrai sudaro archeologų ir istorikų galvosūki. Seni graikų padavimai taip pat mini ciklopo mūrus, esančius Sicilijoje ir Lippari salose. Bet atrodo, kad toji mitologinė tauta buvo iškūrusi ir Italijos žemyne. Juk be Circeo kalno tų mūrų galima rasti Sezzėj, Segni, Ferentino, Alatri ir Montecassino. Jei nenori tikėti į legendarinę ciklopo tautą, pasižiūrėjęs į tuos mūrus negali neigti buvimo tos tautos, kuri juos pastatė.

Kai važiauvau į Terraciną, buvau matęs tik ciklopo mūrų paveikslus. Jie man padarė tokį pat išpūdį, kaip fenikiečių kapai, iškalti uoloje maždaug prieš 3 ar 4 tūkstančius metų.

Terracinoje radome vyskupo vikarą, keletą kunigų ir du seselių vienuolynus. Visi atsiškvėpė lengviau, kai sužinojo mūsų kelionės tikslą. Matydamas, kad kunigai ir vienuolės yra tikrai išbadėję, paprasčiau generalvikaro pradėti šelpimą nuo kunigų ir vienuolių. Gyvendami tarp visiškai neturtingų žmonių, jie neturėjo jokių pajamų ir, galima sakyti, sudarė čia pačią neturtin-

giausią žmonių kategoriją. Be to, ypač pas seseles, kasdien ateidavo išbadėjusių žmonių ir prašydavo išmaldos. Ką gali jiems duoti, jei pats nieko neturi? Vatikano pagalba sudarė galimybę apsiginti nuo bado ir vieniems, ir kitiems. Todėl, išvažiuodamas iš Terracinos, pasiryžau kuo greičiausiai čia vėl sugrižti, kad žmonės pajustu, jog popiežius jais rūpinasi ir nori jiems padėti.

NETIKRO POPIEZIAUS MIESTE

Fondi stovi šiek tiek toliau nuo Via Appija, todėl buvo mažiau sugriautas. Nuo jūros pusės tą miestą supa gražūs apelsinų sodai. Jie dabar geltonavo auksiniais vaisiais. Pamatęs tuos vaisius, pagalvojau, kad čia nėra tokio bado, kaip Terracinoj. Tą mano spėliojimą patvirtino seselės, pas kurias sustojom.

Seselės priklausė tai pačiai kongregacijai, kuri man padėjo Cesano stovykloj. Jos buvo girdėjusios apie mane iš kitų seselių ir laikė mane lyg savuoju. Jų informacijos apie Fondi miesto padėtį buvo man labai naudingos.

Norėdamos su mumis ilgiau pasikalbėti, jos išsiuntė dvi moteris pakviesti burmistrą ir kleboną. Kleboną jos gyrė kaip uolų ir sumanų kunigą, o apie burmistrą nenorėjo kalbėti. Aš pradėjau įtarti, kad seselių ir burmistro santykiai nėra nuoširdūs.

Burmistras buvo apie 60 metų amžiaus, nedidelis, bet stambaus sudėjimo vyras. Išgirdęs mūsų kelionės tikslą, jis paleido tokią žodžių srovę, kokios iki šiol dar nebuvo girdėjęs. Pradžioje klausiausi jo išsižiojęs, bet paskui, išgirdęs įprastas bendrybes apie "kilnų miestą", "darbščią tau-

lą" ir "garbingą praeitį", pradėjau nuobodžiauti. Stovinėdamas tai ant vienos, tai ant kitos kojos, galvojau apie nedrausmingus kardinolus, kurie, rodos, XIV šimtetyje susirinkę Fondi mieste, išrinko antipopiežių ir pataikavo prancūzams. Jei toji nedrausmingų kardinolų konklavė sudarė "garbingą" Fondi miesto praeitį, tai aš, būdamas Fondi burmistru, ta garbe nesididžiuočiau. Tas neteisėtai išrinktas "popiežius" buvo nemaža Bažnyčios nelaimė, nes jis pradėjo Bažnyčios skilimą, užsitiesusi beveik 40 metų.

Nežinau, kaip ilgai būtų kalbėjęs Fondi burmistras, jei jo nebūtų nutraukęs kun. John Boland, mūsų misijos šefas. Mandagiai, bet labai aiškiai jis pasakė miesto galvai, kad mes atvažiuome ne studijuoti Fondi miesto istorijos, bet suteikti neturtingiems to miesto gyventojams pagalbą. Jei jis nori prisidėti prie šelpimo darbo, tegul sudaro su klebonu patikimų žmonių komisiją, kuri atrinks nuo karo labiausiai nukentėjusias šeimas.

Burmistras, paraudęs ir sumišęs, atsakė, kad komisiją jis gali sudaryti ir be klebono. Bet kun. Boland nenusileido ir pareikalavo, kad į komisiją įeitų klebonas.

Mums besikalbant su burmistru, atvyko ir klebonas. Atsisveikinę su miesto galva, mes išdėstėm klebonui visą šelpimo planą ir paprašėme tartis su burmistru. Iš neaiškaus kunigo atsakymo matėme, kad susitarimas nebus lengvas. Tuokart aš pasiūliau kitą planą, būtent pavesti šelpimo darbą seselėms. Jos pažįsta visus neturtingus Fondi gyventojus ir gali sudaryti nuo karo nukentėjusiųjų sąrašą. Tą sąrašą gali papildyti klebonas ir burmistras.

Mano pasiūlymas atrodė visiems priimtinas, ir mes lengva širdimi galėjome atsisveikinti su klebonu ir seselėms.

APIPELIJĖ MAISTO PRODUKTAI

Mažas Itri miestas, kurį ap- lankėme tą pačią dieną, buvo išpraustas tarp keturių kalnų ir sudarė lyg kokią užtvara nuo jūros. Ant vienos gana aukštos kalvos stovėjo sena pilis ir suteikė miestui saugumo jausmą. Dabar miesto centras buvo taip sugriautas, kad jame gyveno tik kelios šeimos.

Pasiteiravę pas vaikus, kur gyvena klebonas, pasukome į miesto pakraštį ir už poros varsnų radome jo namą. Jis gyveno su savo motina ir seserimi ir nudžiugo mūsų apsilankymu. Nebeatsimenu gerai, ar mes tą dieną aplankėme ir miesto burmistrą. Prisimenu tik tiek, kad klebonas mielai sutiko organizuoti virtuvę ir prašė kuo greičiausiai atsiųsti maisto produktų.

Iš Itri į Formiją yra tik keli kilometrai ir mes per keliolika minučių galėjom pasiekti paskutinį mūsų kelionės tikslą. Važiudamas į Sardiniją ir į Pietų Italiją, keletą kartų buvau sustojęs pas buvusios mano sekretorės motiną, gyvenančią Formijoje, ir gerai žinojau apie to miesto padėtį. Todėl, parodęs amerikiečiams kelią į savivaldybos rūmus, pats tuojau nuskubėjau pas parapijos kunigus.

Kunigai man pasakė, kad kažkoks mūsų komisijos valdininkas prieš porą savaičių atvežė čia maisto produktų,

paliko juos drėgname sandėlyje ir liepė laukti tolimesnių komisijos parėdymų. Tuo tarpu tie maisto produktai gerokai apipelėjo, bet jokių tolimesnių nurodymų jie nesulaukė. Ką su tais produktais daryti?

Labai nustebau, kad nei komisijos pirmininkas, nei Della Valle man apie tai nieko nesa- kė. Bet jei produktus čia atsiuntė, tai reiškia, kad norėjo žmonėms padalinti. Kadangi manęs prašė įsteigti Formijoje virtuvę, tai tie produktai pri- klauso man ir aš galiu jais savo nuožiūra pasinaudoti.

Padaręs išvadą, paprasčiau kunigų organizuoti virtuvę: sudaryti neturtingųjų sąrašus, parinkti porą virėjų ir parū- pinti tinkamas patalpas. Ap- žiūrėjęs makaronų maišus, pastebėjau, kad tik apatinis maišas šiek tiek apipelėjęs. Tuos maišus tuojau pakėlėme nuo drėgnokų grindų ir ap- saugojom nuo tolimesnio gedi- mo. Už poros savaičių prizadė- jau vėl čia sugrįžti.

Padėkojęs kunigams už pri- žadėtą bendradarbiavimą, nu- ėjau aplankyti buvusios sek- retorės motinos. Ji gyveno pačiame miesto centre, pažino daugybę apylinkės žmonių ir galėjo suteikti naudingų in- formacijų apie kitus miestus. Vienas jos giminaitis buvo Castelforte miesto burmistras, antras Spigno Saturnija gydy- tojas. Tie miestai buvo įtrauk- ti į mano darbo planą ir aš ne- abejojau, kad jos giminės pa- dės man atlikti mano užda- vini.

Sekretorės motina pasiūlė man sustoti Formijoje porą dienų. Jos pusseserė turinti laisvą kambarį ir galėsianti mane priglausti. Jei aš pats

betarpiškai susitarsiu su Cas- telforte ir Spigno burmistrais bei kunigais, nebus jokių ne- aiškumų.

Jos pasiūlymas sustoti For- mijoje man patiko, ir aš pri- žadėjau apie tai pagalvoti. Tuo tarpu turėjau grįžti į Romą, o iš ten aplankyti dar keletą Littorijos provincijos miestų.

Grįždamas namo pastebėjau, kad amerikiečiai turi kitų planų. Jiems netrukus reikėsia važiuoti į Neapolį, todėl Litto- rijos provincijos miestus ga- lėsia lankyti tik vėliau, gal už 2 ar 3 savaites.

Nors su amerikiečiais važi- nėti buvo patogiu ir malonu, bet supratau, kad negalėsiu visą laiką priklausyti nuo jų malonės ir turėsiu pasidaryti savarankiškas. Aš pats, žino- ma, galėčiau palaukti 2 ar 3 savaites, bet ar galės palaukti išbadėję žmonės, kuriems, kaip pats mačiau Cisternoj, šiltos sriubos lėkštė reikė di- delę pagalbą. Ne, reikia atsi- skirti nuo amerikiečių, papra- šyti Vatikano atskiros susisie- kimo priemonės ir kuo grei- čiausiai gabenti maisto pro- duktus į tuos miestus, kuriuos jau buvau aplankęs. Pavasari ir vasarą, kada atsiras vaisių ir daržovių, palengvės maisto problema. Bet dabar, esant šaltam orui, negalima prarasti ne tik savaitės, bet ir dienos. Tik kažin koki atgarsį ras ma- no prašymas komisijoje ir Va- tikane?

Sekančiame numeryje:

44

VIRTUVĖS

RAIDŽIŲ RINKINĖS

J. ŠVABAITĖS “VYNUOGĖS IR KAKTUSAI”

*Tu būki raudų
raudos raudotoja
kruvinu laštakiu.
Giedok ir garbstyki pro ašaras.
kad mirusieji tikėtų
nemarumu.*

*Iš K. Bradūno
“Sidabrinų Kamanų”.*

Poetės Julijos Švabaitės pirmasis, ilgai brandintas eilėraščių rinkinys “Vynuogės ir kaktusai” geras atsiversti ne pramoginių rimų ieškotojui, ne vėlai naktį miego besišaukiančiam, bet mąstytojui, jautriam gyvenimo prasmei ir kančiai. Ši nestora (96 psl.) knygelė talpina daugelį žmoniškų jausmų, įvairiopa poetiškoje sieloje persivertusių ir savotiška, ritmine kalba išreikštų. Tai nėra vien asmeniniai jausmai, ir ne vienos poetės problemos paliestos, jai težinomos ir jos vienos teišgyventos; čia prilašę žmogiško skausmo lašų, prikritę reto džiaugsmo žvaigždžių, atraugyti takai nuo senelių, per tėvą ir motiną, į būsimo ilgesio upelius naujagimiuose. Tas žmogiškas skausmas, ir ilgesys, ir beveik vaikiškas atsidavimas Dievo Valiai yra artimas kiekvienam žmogui, nors ne kiekvienas moka jį išsakyti. Taigi, šio eilių rinkinio turinys, išdėliotas į ritminius vienetus, dailius ir atskambančius apdainuojamam jausmui, yra jau tai, ką pradeda vadinti tikrąja poezija.

Visą rinkinį perskaičius, atsiranda savotiška nuotaika: gili kaip kapai, graudi kaip

senovinės raudos ir su maža žvaigždele danguje, kuri užtikrintai niekada neužgęsta. Toji žvaigždėlė — tai poetės gilus tikėjimas amžina Apvaizda ir jai atsidavimas.

*Bet kiekvienoj
gyvenimo detalėj.
(net nuodėmėj)
jaučiau Tavo buvimą
šalia,
kiekvienai Tavo ašarai riedant
į mano Prisikėlimą... (11 psl.)*

Pirmasis rinkinio skyrius “Tu Esi Gerasis Mano Draugas” susideda iš eilėraščių, kurių beveik kas antras skamba lyg malda.

Antrą knygos skyrių Motinų Laiškai” drįsčiau laikyti išpūdingiausiu ir nuoširdžiausiu Julijos Švabaitės poezijoje. Jam kone prilygsta trečiasis skyrius “Tėvo Kapas”. Čia yra daug gilaus moteriškumo; dukters ir motinos jausmai savotiškai įpinti į bendrą žmogaus kančių vainiką. J. Švabaitės poezijoje randame gana skirtingą moteriškumą, negu anas, kuriuo išskiriame kitas mūsų iškilesnes poetes (Gr. Tulauskaitę, Sal. Nėrį, K. Grišaitę). Jos moteriškume nėra svajonių ir erotinio grakštumo; tai lyg realių moters gyvenimo kančių epopėja, trapiais žodeliais išsakyta, — lyg apskritu, šiurkščių karolėliu rožančius...

*Mažiausiojo sūnaus švelniom
rankutėm
glostau pavargusių du'kėtą sielą...
Melskis už mane,
mano vaikuti. (52 psl.)*

“Motinų Laiškai” ir “Tėvo Kapas” skyrių eilėraščiai dažnai turi kone mūsų senovinių raudų stilių.

*Kam palikai, motinėle,
kam palikai?..
Ar būčiau verkus, ar būčiau
dejavus,
tavo rankų glostoma? (58 psl.)*

Raudų ar liaudiškas stilius čia dažnai išreikštas bradūniškai:

*Tyli medžiai.
Pro lapus jau mirga
man gaivinanti namų šviesa.
Jau visom šakom šakelėm virpa
vakaro prinokusi rasa.*

*Vėl ragel'iai piemenų parginė,
kaimenę migdydami ramiai,
suskambėjo kažin kur beržyne,
kur ir tu vaikystėje ganei”. (9 psl.)*

Šis ištiesai pacituotas eilėraštis “Aidas”, kad ir neliaudiškas, forma ir mintimi gerokai primena K. Bradūno eilėraščių aidą. Yra ir S. Nėries (eil. “Aš nenoriu mirti”), B. Brazdžio, J. Aisčio aidų. Tačiau, tuo nenorima atimti poetei J. Švabaitėi originalumo. Reikia tik džiaugtis stipriųjų mūsų poetų įtaka jai; ir dar labiau reikia džiaugtis, kad poetė jau pirmame poezijos rinkiny pasirodė savaiminga, originali temomis (ypač skyriaus “Australija, Australija”), ieškotoja formos, nuoširdi ir atvira estetinei tiesai.

Julija Švabaitė, VYNUOGĖS IR KAKTUSAI Lietuviškos Knygos Klubo leidinys. Poetiškas, malonus dail. M. Ambrozaitienės aplankas. Kaina 2 dol.

ANATOLIJAUS KAIRIO

“DIAGNOZĖ”

KNYGA

Kodėl autorius neišbaigė šios dialoginės knygos į dramą? Parašyta ir išleista prieš keletą metų ir pavadinta komedija. Tačiau, tik keli momentai, keli atskiri posakiai (ir mėgėjų nuvaidintos scenos) daro šį veikalą komedija. Šiaip vaizduojamos išėivių lietuvių problemos yra liūdnos ir be išsprendimo. Pagrindinio veikėjo Petro Naujokaičio, mokytojo, nepritampančio dvasia Amerikoje, tariamas “tautinis pamišimas” yra gili perskelto, išrauto iš tėvynės, žmogaus drama. Gili ir neišgydoma namais su patogiu rūsiu, nei dirbtiniu dukters atsi-vertimu ir, metus svetimtautį sužadėtini, pasirinkimu lietu-
vio. Ir komedijai pasibaigus, ją perskaičius ar scenos uždangai nusileidus, mes nenorime tikėti, kad Naujokaitis jau “išgijęs”, kad jo ramybė svetimame krašte užtikrinta. Ir gera komedijos pabaiga, kažkaip, realaus liūdesio neišsklaido.

Knyga tačiau miela skaityti ir įdomi scenoje regėti. Gal todėl trumpu laiku pasipylė bent keli “Diagnozės” pastatymai, ir dar jų, tikriausiai, daugely kolonijų bus. Juk, svarbiausia, tema iš mūsų realaus gyvenimo; ir komedija parašyta sumaniai, draminius veikalo elementus nujaučiančio autoriaus. Kodėl komedija, kad ir neperlinksmiausia?

Autorius pažiūrėjo į mūsų žmogų su ironizuojančia filosofija. Išėivis lietuvis dažnai visokias negeroves išgyvena giliai, tačiau, kaip rašytojas V. Alantas pasakytų, prašauna pro šikšnele. Prieš kelis ar ke-liolika metų (gal būt, tada, kai A. Kairys rašė “Diagno-
zė”) lietuviuose klajėjo posakis: jie pirkto namus — tai jau Lietuvai žuvę. Nuosavi namai tapo praturtėjimo ir nutautėjimo simboliu. A. Kairys šioje komedijoje ironiškai parodo, kad Naujokaičio visos nelaimės buvo atsitikę be namų: žmona vis tebesvajoję, duktė, be namų šilimos, bėgiojo prie svetimų; ir nelaimės baigėsi su namų pirkimu: pardavimo agentas tapo žentu, žmona laiminga, mokytojas turės rūšį savo klasei ir t. t. Autoriaus sumaniai įpintas farsiškas simbolis: kur perkami namai, ten lietuvis — jau lavonas. Apsukrus, su gyvenimu einąs pardavimo agentas, nors komedijoje pajuokiamas dėl jo materialumo, drauge su psichologijoje nusimanančia daktare išryškina Naujokaičių negalavimų diagnozę ir nustato pozityvius gyvenimo kryptis. Šios komedijos skaitytojas ar žiūrovas turi progos giliau susimąstyti apie savuosius simptomus ir drauge pasijuokti ne tik iš komedijos veikėjų, bet iš daugelio savo pažistamųjų, o gal ir iš savęs. Todėl ir komedija. Todėl ir visiškai ne-
bloga.

Anatolijus Kairys, DIAGNOZĖ, trijų veiksmų komedija. Terros leidykla, 1956 m. Kaina 2 dol. Lietuvių teatri-nėms mėgėjų grupėms leidžia-ma vaidinti be atskiro savininko “copyright” leidimo.

LOSANGELIEČIŲ PASTATYMAS

Juozas Kaributas, Los Angelėje gyvenęs aktorius ir režisorius, šven-damas savo dešimties metų teatri-
nio darbo sukaktį, pasirinko iškil-
mingam spektakliui A. Kairio
“Diagnozę”, kuriame vaidino jis
pats Naujokaičio vaidmeny, J. Pė-
terienė, D. Vebeliūnaitė, A. Pet-
rauskas, A. Dūdienė, E. Skistimas.
Spektaklis buvo pakartotas, jį ma-
tė keli šimtai losangeliečių. Su žiū-
rovais dalyvavo atskridęs ir pats
autorius, kurį po vaidinimų publi-
ka ypač šiltai pasveikino.

Šis pastatymas, su gabiu dekora-
torium Rimu Kalvaičiu, praėjo gra-
žiai, daugumą žiūrovų patenkino,
paliko gerų įspūdžių. Kad ir mėgė-
jų vaidintojų grupė, atrodo, dau-
gumą veikalo momentų suprato ir
įsijautė, tačiau daugely vietų jau-
tėsi pertempimas, beveik šaržas.
Pavyzdžiui, buvo gaila Alfonso Pet-
rausko — senbernio vaidmeny, —
kuris yra vienu geriausių Los An-
gelėj vaidintojų, bet šį kartą gero-
kai pertemptas (nuolatinis kikenim-
mu, išvaizdos sukarikatūrinimu, be-
reikalingais judesiais). J. Pėterie-
nė neblogai pavaizdavo tuščiagalvę,
svajotoją Naujokaitienę, tačiau iš-
tikimą žmoną ir gero siekiančią še-
mai. D. Vebeliūnaitė ypač buvo ge-
ra pirmosiose scenose kaprizinga
gimnazistė, persiėmusi svetimais
vėjais. E. Skistimas sukūrė apytik-
riai vaizdų pirkimo - pardavimo ro-
mantišką agentą, lankstų kaip vi-
jurkas. Iš J. Kaributo, scenoje pri-
tyrusio, buvo laukta daugiau. Tar-
pais jis buvo mokytoju Naujokai-
čiu, o tarpais paklysdavo. Kaip re-
žisorius, J. Kaributas pagirtinas
mizanscenų pilnumu, bet peiktinas
pertempimu senbernio, daktarės
vaidmenų bereikalingais “priedais”
judesiuose, grimasose...

EKRANO MIRGESY

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

THE SERVANT

Panašiai kaip neseniai minėto filmo "The Victors" režisoriui Carl Foreman, taip lygiai ir Joseph Losey teko apleisti Ameriką, kai prieš maždaug dvylika metų senatorius Joe McCarthy pasiryžo apvalyti Hollywoodą nuo kairiesiems simpatizuojančių asmenų. Persikėlęs į Angliją ir prisidengęs slapyvardžiu, Joseph Losey surežisavo "The Sleeping Tiger" ir "The Intimate Stranger". Vėliau pasireiškė su eile filmų, bet tarp svarbesnių Anglijos režisorių iškilo tik su paskutiniu savo kūrinium "The Servant". Šis filmas susilaukė ne tik didelio angliškos publikos susidomėjimo, bet buvo parinktas kandidatu net aštuoniose kategorijose, skirstant Britų Filmų Akademijos premijas. Laimėjo tris: Dirk Bogarde kaip geriausias aktorius, James Fox — daugiausia užsirekomendavęs naujas aktorius ir Douglas Slocombe už geriausią nespalvotą fotografiją.

Tikrai meniškuose rémuose pateikiamas kiek niūrus ir gal net sukrečias turinys. Kyla anglų dramaturgas Harold Pinter paruošė šiam filmui tekstą pagal Robin Maugham romaną.

Simboliškai pavaizduojamas britų aukštesniosios klasės smukimas ir nesugebėjimas prisitaikyti dabarties sąlygoms. Tiek dialoguose nenuslepama satyra, tiek išpūdiniais fotografavimo metodais

pristatoma žiūrovui išlepeš turtingos šeimos ir kilnios kilmės jaunuolis. Nors jis pilnas didžiū ir nepraktišku planu, juos vis atidėlioja, dabartinį savo dėmesį nukreipdamas į ką tik isigyto namų dekoravimą. Čia jam labai daug padeda naujai pasamdytas užvaizdas, kurs savo nuostabiu stropumu greit nusipelno visuotinį šeimnininko pasitikėjimą. Tačiau uolumo kauke prisidengęs užvaizdas palaipsniui veda jį į visišką susmukimą, kol pagaliau šeimnininkas tampa savo tarno vergu. Nepajėgia jo išgelbėti nei praktiška ir ištikima sužadėtinė.

Stengiantis parodyti blogos draugystės žalingą įtaką bei žmogaus valios ir gerų pasiryžimų sunaikinimą, šis griovimo darbas pavaizduotas visomis detalėmis. Nors šiame filme blogis jokia būdu neužgiriamas, bet dėl paties pristatymo būdo filmas rezervuotinas vien pilnai subrendusiems žiūrovams.

THE WORLD OF HENRY ORIENT

Ne taip jau dažnai pasitaiko Hollywoodo filmuose pastebėti malonią staigmeną — porą naujų veidų. Šie nauji veidai, pirmą kartą pasirodą filme "The World of Henry Orient", ateina ne iš madų salonų ar gražuolių konkursu, bet tiesiog iš mokyklos suolo. Tai Tippy Walker (17 m.) ir Merrie Spaeth (15 m.). Jos abi šiam filmui suteikia jaunatviško grakštumo, kurs buvo

taip būdingas ir laukiamas anose Shirley Temple, Margaret O'Brien dienose ar vėlesniame laikotarpyje Hayley Mills vaidyboje.

Šiam nuotaikingam filmui tekstą paruošė Nunnally Johnson su savo dukra Nora pagal jos pačios romaną. Surežisavo George Roy Hill.

Netarai girdint nusiskundimų jaunimo, o ypač mergaičių vergišku atsidavimu ir garbinimu kokio nors dienos "herojaus" dainininko, kaip pav., Elvis Presley ar dabarties dienos Beatles grupės, šiame filme su švelnia satyra pavaizduojamas panašus atvejis, kai abi mergaitės nenuilstamai sekioja pamėgtą pianistą. Tiesiog skraidydamos miesto parkais ir gatvėmis, jos dažnai užtinka savo svajonių didvyri įvairiose situacijose. Keliais atvejais jų skaidrus jaunatviškas entuziazmas aštriai pažeidžiamas, kai jos pastebi vyresniųjų, net savo tėvų, moralinį palaidumą.

Be jau minėtų dviejų naujokių, pagrindinę pianisto rolę su įprastu savarankiškumu atlieka Peter Sellers. Šalutiniuose vaidmenyse puikiai pasirodo Tom Bosley, Angela Lansbury, Paula Prentiss ir kt. Tikrai puoši spalvota fotografija, pajėgianti surasti gražių momentų Niujorko parkuose ir gatvėse.

Šio puikaus filmo išvadoje įsimaišiusios kelios scenos priverčia rezervuoti šį filmą tik vyresniam jaunimui ir suaugusiems.

Vienas iš nedaugelio brazilų filmų, pasiekiančių Šiaurinę Ameriką, "The Given Word" 1962 m. Cannes tarptautiniame filmų festivalyje laimėjo pirmą premiją, o taip pat buvo apdovanotas premijomis dar penkiuose festivaliuose.

Šiame filme paliečiamos moralinės problemos, nors pasi-taiko ir religinių nesusiprati-mų. Gana naivus savo galvo-senoje ir elgesyje ūkininkas Ze neša iš savo kaimo sunkų medinį kryžių į miestelio baž-nyčią už 30 mylių. Tuo jis no-ri įvykdyti savo pažada, pa-darytą šv. Barborai, jei ji pa-gydys jo geriausią draugą, kurs pasirodo esąs asilas. Vie-tinis kunigas, sužinojęs, kad šis pažadas buvo padarytas prietaringo ir stabmeldy-bės aplinkybėse, ūkininko su kryžiumi neįleidžia į bažny-čią. Šis laukia prie bažnyčios durų, kai tuo tarpu minia bu-riasi aplink, užstodama ar tai ūkininką, ar kunigą. Pirkliai išnaudoja minios susibūrimą, gi kairiujų spauda pristato ūkininką kaip komunistų agi-tatorių, heretiką ir net stebuk-ladarį. Netrukus aikštė prisipildo karnavalo atmosferos. Bendram sąmyšy ūkininkui tragiškai žuvus, jis pats įneša-mas į bažnyčią savo palankių draugų ant kryžiaus.

Jautrioje dramatinėje for-moje bandoma pavaizduoti miesto visuomenės dalies smu-kimą, kurs priešpastomas prieš nuoširdų ūkininko uolu-mą pažadų vykdyme. Tačiau esmėje ši drama remiasi ne tiek giliu religiniu įsitikini-mu ir sveika galvosena, kiek pietiečių liaudyje glūdinčia pasipriešinimo dvasia prieš civilinį ar bažnytinį autorite-tą.

Režisorius Anselmo Duarte pats paruošė šio filmo tekstą pagal Brazilijoje populiarią

Dias Gomes dramą "O Paga-dor de Promessas". Iš artistų labiausiai išsiskiria Leonardo Vilar, tikrai puikiai atlikda-mas nuoširdaus, bet taip pat ir užsispyrusio ūkininko vaid-meni. Ypatingo pagyrimo nu-sipelno nespaltvota fotografija ir muzikinis palydėjimas.

Filmas sudomins ne tik su-augusius, bet ir vyresnį jauni-mą.

THE CARPETBAGGERS

Kurį laiką viena labiausiai perkamų knygų Harold Rob-bins "The Carpetbaggers" su-silaukė ir to paties vardo fil-mo, kurį surežisavo Edward Dmytryk. Nors John M. Ha-yes, paruošdamas šio filmo tekstą, gerokai jį apvalė nuo minėtame romane pasitaikan-čių gašlumų (ypač J.A.V-bėms ir Kanadai skirtoje laidoje), vis dėlto filmo eigoje apstu dirbtinumo, vulgarumo, o vie-na proga net ypatingo brutalu-mo.

Be jokių principų ir nepa-stovus savo sprendimuose bei elgsenoje filmo "herojus" — biznierių pavaizduotas labai blankioje formoje. Filme per-žvelgiama jo karjera nuo to momento, kai jis perima savo ką tik mirusio tėvo įmonę. Po eilės grubių ir šaltakraujiškai pergyventų momentų biznyje ir asmeniniame gyvenime, jis neva pasitaiso. Tačiau tas stai-gus persireformavimas neįti-kinantis ir gana dirbtinas.

Artistų tarpe pastebima Bob Cummings, Martha Hyer, Eli-zabeth Ashley, Carroll Baker ir kt. Tarp jų stipriau pasiro-do George Peppard pagrindi-nėje rolėje ir neseniai miręs Alan Ladd simpatiško kaubo-jaus vaidmeny, besistengias gražinti pagrindinį veikėją į normalų gyvenimą.

Dėl neigiamų elementų ir silpno meninio apipavidalini-mo nepatartinas net ir suau-gusiems.

Eilėje filmų ("A Taste of Honey", "Saturday Night and Sunday Morning", "Loneliness of Long Distance Runner" ir pan.) jaunesnieji anglų reži-soriai bandė pavaizduoti jau-nosios ir maištaujančios anglų kartos nuotaikas. Ši kartą fil-me "Young and the Willing" panašią temą nagrinėja vienas iš žymesnių Anglijos režisorių Ralph Tomas.

Stengiantis išvelgti į studen-tijos gyvenimą, pateikiama ei-lė įvykių iš darbininkų klases maištaujančio jaunuolio Har-ry Brown studijų konservaty-viame Anglijos universitete. Apdovanotas gabumais, Harry vis dėlto nesistengia juos iš-naudoti, nors, iš kitos pusės, lyg ir jaučia vidinį prikaišio-jimą, matydamas tėvų dideli rūpestį ir vargą, besistengiant jį leisti į universitetą. Išpopu-liarėjęs tampa grupės vadovu, užmezga draugystę su viena iš kolegijų studentų, bet vis dėlto jaučiasi pasimetęs. Savo profesorių sutinka su šurkšk-tumu ir net vulgarumu, gi su jo girtuokle žmona išvelia i nelegalią draugystę. Supras-damas savo klaidas ir lyg no-rėdamas atstatyti savo gerą vardą, pasiryžta drąsiam žy-giui, kurs baigiasi tragiškai.

Artistų tarpe ypač puikus Paul Rogers profesoriaus vaidmenyje. Atlikdamas maiš-taujančio studento roįę, Ian McShane dar tik pirmą kartą pasirodo ekrane.

Nors filme ir prieinama iš-vados, jog kurio nors jaunuo-liaus nusistatymas prieš visuo-menę daugiausiai išplaukia iš jo asmeninio užsispyrimo ir savimeilės bei visiško nesido-mėjimo kitų žmonių reikalais, vis dėlto dėl kai kurių scenų ir ypač dialogų aštrus realiz-mo šis filmas toleruotinas vien tik subrendusių žiūrovų pub-likai. nukelta i 215 psl.)

IŠ**“MODERNIOS
MERGAITĖS”**

FILMAS PRASIDEDA su dvyliktais tavo metais ir baigiasi su devynioliktais. Prasi-deda ramiai — su mažais nuotaikų bangavi-mais, su neramiu dėmesiu pasauliui. Pama-žu akiračiai plečiasi. Iškyla draugystės. At-siranda berniukai.

Berniukas pasidaro lyg centras visų tavo svajonių. Bet kas yra berniukas? Svajonės neatsako į šį klausimą, o jis yra įdomus. Tu matysi berniukus šiame filme labai dažnai.

Matysi save ir drauges lyg veidrodyje. Nebū-si viena. Galėsi lyginti savo grožį su kitų mergaičių. Grožio problemos yra jautrios. Bet ar viskas priklauso nuo grožio? Pagaliau kas yra grožis?

Svarbiau už grožį yra meilė, kuri atsisklei-džia lyg žiedas atėjus laikui. Apie meilę daug kalbama ir rašoma. Bet kas ji yra ir kaip reiškiasi? Kaip atspėti berniuko meilę? Ar meilė galima vaidinti?

Yra daug klausimų ir problemų, kurios tau iškils bežiūrint šio filmo. Iškils tavo charak-terio svyravimai, mokslo sunkumai, bėdos su tėvais ir pačių tėvų drama...

Artėjant į devynioliktus metus nuotaikos pamažu išsilygina. Gyvenimas neatrodo toks supintas, slopus, jaudinantis. Bet iškyla nau-ji rūpesčiai dėl ateities. Kokie ten rūpesčiai, matysi baigdama sukti filmą.

Stasys Yla

apie "MODERNIA MERGAIŲ"

Aš esu skaičiusi keletą knygų apie jaunimo problemas, bet man atrodo, kad "Moderni Mergaitė" yra geriausia iš visų... Atskleisdama kiekvieną naują knygos puslapį, aš net nustembu, skaitydama apie tas paslaptis, kurios liečia kiekvienos mergaitės širdį... Autorius taip natūraliai ir gyvai rašo, kad skaitytojui atrodo, jog jis dalyvauja tuose pasikalbėjimuose.

Zita Stirbytė, 16 m.

Ši knyga, svarstanti modernios mergaitės brendimo metų problemas, yra viena iš idomusių tokio turinio knygų. Ją skaitydama jaučiau, kad autorius, nors ir vyresnis žmogus, yra mano draugas: jis pataria, paaiškina, atsako į klausimus, o svarbiausia — jis rašo apie tai, ką pažįsta. Autoriaus tikslas, rašant šią knygą, buvo padėti; jo paties žodžiais — "noriu tau padėti".

Rašytojas veda skaitytoją per mergaitės brendimo metus, t. y., nuo dvylikų ligi devynioliktų metų. Jis diskutuoja įvairius mergaitei idomius klausimus, pav. ką duoda draugystė, kodėl berniukai idomūs ir kas, iš tikro, yra meilė. Mano nuomone, "Moderni mergaitė" daug kam padės ir yra verta perskaityti.

Zita Burneikytė, 16 m.

"Modernios Mergaitės" autorius pasirodo puikiai nusimanęs apie jaunuolių problemas ir jų protavimą. Knygos stilius yra pritaikytas daugiau 16-17 metų mergaitei. Pavyzdžiai gerai išryškina problemas ir jų sprendimus.

Man atrodo, kad kai kuriuos žodžius ir išsireiškimus negalėtų suprasti, pavyzdžiui, 12-kos metų mergaitė Amerikoje. Man nepatiko, kad daug apklausinėjimų rezultatų buvo paimta iš Olandijos ir kitų kraštų jaunimo tarpo. Jei knyga skaitoma Amerikoje gyvenančių mergaičių, tai būtų geriau, kad būtų rašoma apie Amerikos jaunimą, nes jaunuoliai nėra tokie patys visame pasaulyje. Bet diskutuojamos medžiagos įvairumas ir autoriaus nuoširdumas žymiai sudomina skaitytoją.

Rima Pakeltytė, 17 m.

"Moderni Mergaitė" yra labai išpūdingai ir gerai parašyta knyga. Aš iš jos daug sužinojau apie save ir drauges. Autorius per visą knygą

veda lyg pokalbį su skaitytoja. Visi jo aiškiniimai yra papildyti faktais iš surinktų rašinių, anketų ir laiškų.

Visa knyga yra tarsi filmas. Matai lyg save, vaikščiojant ir išpildant savo rolę vaidinime.

Daug faktų, kurie pristatomi knygoje, galėčiau pritaikyti sau ir savo draugėms. Pavyzdžiui, religingumas. Vis daugiau ir daugiau mūsų amžiaus jaunuolių pamažu atkrenta nuo religijos. Daugeliui iš mūsų yra svarbiau būti populiariems, -ioms ir gražiems, -ioms. Tai pasidaro mūsų naujas dievas. Autorius paaiškina, kaip galima pasidaryti geresnei ir religingesnei katalikei.

Kitas klausimas, į kurią autorius pilnai ir gerai atsako, liečia mokslą. Šiomis dienomis visokios organizacijos, veikla ir berniukai užima beveik visą mergaitės gyvenimą. Ar beliko vietos mokslui? Gal liko, bet labai mažai. Na, nors ir užtektų laiko mokslui, esi labai jautri, kaip mokslas yra dėstomas. Aš žinau, kad man pačiai labai nepatinka eiti į klasę, kuri bus nuobodi. Kaip autorius pastebi knygoje, mergaitėms patinka daugiau praktiški, pritaikomieji ar gyvenimiški mokslai, ne teoriški. Aš kartu su autoriumi manau, kad mokytojai turėtų stengtis palaikyti gilesnius ryšius su visais mokiniais.

Kartais yra sunku susirasti tokią grupę, kurioje jautiesi pritapęs prie kitų. Nereikia pasirinkti tokios grupės, kuri gali tau padaryti žalos ir vesti į klaidingą kelią. Autorius sako, kad daugelis mergaičių prisideda prie vienos ar kitos grupės dėl to, kad tą grupę lanko visos populiariausios mergaitės ir berniukai. Aš irgi taip manau. Bet kas iš to, jei ten įlindusi mergaitė nepritampa? Jei grupė nėra pagal jos būdą ar temperamentą, jai vistiek tenai greit nusibos. Todėl manau, kad, renkant grupę, reikia gerai pagalvoti ir apsvarstyti, kiek gero ar kiek blogo gali iš to išeiti.

Čia aprašiau tik kelis pavyzdžius, kurie mane daugiau sudomino šioje knygoje. Buvo jų daug daugiau. Baigdama aš norėčiau pasakyti, kad ši knyga labai praturtino lietuvių jaunimo literatūrą. Aš patarčiau visiems — o labiausiai mergaitėms — ją perskaityti, nes ji kaip tik mums yra parašyta.

Viktorija Brazdžionytė, 15 m.

AŠTUONIOLIKMETĖS

LAIŠKAS

ISIMYLĖJUSIAI

DRAUGEI

Miela Maryte,

Ar atsimeni mūsų pasikalbėjimą prieš kiek laiko? Buvome trys — tu, brolis Jonas ir aš. Laikas buvo stabtelėjęs keliom poilsio valandom ir mes leidom savo mintim pabraidyti įvairiaspalvių temu

*N. Vedegytės-
Palubinskienės*

*ilustracija
iš knygos
"Moderni Mergaitė"*

pievoje. Iš visų tuomet aptartu temų išsiskyres dar šiandien man atmintyje liko vienas nepaprastų ypatybių žiedas. Jis vadinasi — Meilė.

Jonas užkliudė tą temą klausimu: "Tai sakykite, pagaliau, mergaitės, kada jūs žinote, kai esate rimtai išimylėjusios?"

Tu pašokai. "Ot tau ir vyriškio klausimas! Bandai meilę analizuot, lyg būtų algebros problema. Juk meilė — tai

jausmas. Kaip gali nežinoti, kai pagauna tave ji taip stipriai, kad norisi iki dangaus kilti, sykiu dainuoti ir verkti. Visai paprastas atsakymas — arba myli, arba ne.

Bet Jonas, nelengvai patenkinamas, tęsė toliau: "O kaip tik toks visiškas atsidavimas jausmui man atrodo nepatikimas. Kartais rodos man, kad jūs, mergaitės, daugiau išivaizduojate ir esate išimylėjusios į pačią meilę, o ne vieną katrą berniuką mylite".

jo gražią išvaizdą, nepaprastą lankstumą, jo rimtą protavimo būdą, akių žvilgsni ar šypseną. Taip, tos visos gražios ypatybės daro ji patraukliu, tave žavi. Tai yra natūralu, kadangi visa kas gražu mus žavi. Jaunam žmogui dvasinis bei fizinis grožis padaro ypatingą ispūdi. Bet ispūdis — tai dar ne meilė.

Jaučiu, kad tu nori pertraukti mano kalbą ir sušukti: "Kodėl anksčiau man to nesaakei!" Maryte, man rūpėjo atsakyti tau suprantamu ir itikinančiu būdu. Ir štai į rankas pateko puiki knyga, kunigo Stasio Ylos "Moderni Mergaitė". Atversk tą skyrių, kur kalba apie meilę — juk kalba tau:

"Kai tu kalbi apie meilę, galvoji apie berniuką. Įdomus supuolimas! Atrodo, be berniuko nebūtu ir meilės. Bet ar tai tiesa?" Prieš tai mylėjai ir buvai mylima tėvų, mokytojų ir draugiu. Todėl "meilė nėra vien geismas ar lyties trauka. Tikroji meilė nėra tik tavo širdies atradimas ar berniuko širdies atliepimas. Ne! Ji yra išbudes šūksnis į meilės gelmę, į pačią Meilę. Meilės versmė yra Dievas," ir meilės ilgesys yra Dievo ilgesys.

Tau gal neaišku. Gal norėtum klausti toliau. "Bet kaip tas pritaikoma man? Kodėl, mylėdama berniuką, aš nei jaučiu, nei galvoju apie Dievą. Atrodo ne Dievas, o berniukas tėra visas mano minčių, ilgesio, nerimo centras".

Ar atmeni Jono pastabą, kad gal tu esi tik išimylėjusi i meilę. Tu priešinaiši karštai, impulsyviai manydama, kad tas posakis nuvertina tavo ryši su Petru. Tikrumoj jis parodo jo vertę. Kas tave pirma patraukė šio berniuko link? Ar nestovėjo aukščiau juslinės traukos didelis motyvas — "aš galėčiau jį mylėti!"? Kokios (nukelta i sek. psl.)

SKAITYTOJO ŽODIS

JAUNOJI KARTA VERTINA

“Laiškai Lietuviams” vienintelis lietuviškas žurnalas, kurį perskaitau pačią pirmą dieną!... Kiek teko kalbėtis su jaunosios kartos skaitytojais, visi su didžiausiu entuziazmu atsiliepia apie “Laiškus”.

Puikūs G. Ivaškienės rašiniai, jau neskaitant kitų Jūsų bendradarbių.

Elena Marijošiūtė-Vaišnienė

PREMIJUOTAS STRAIPSNIS

Siame (balandžio) sąsiuvinyje jau spausdinamas Prano Razmino “Laiškų Lietuviams” konkursą laimėjęs rašinys “Koki aš noriu matyti kunigą”. Tema užgriebta labai patraukliai ir intriguojančiai...

“Draugas”, 1964. V. 9

BALANDŽIO NUMERIS

Kultūringai ir techniškai apdairiai redaguojamame žurnale aptinkame apščiai medžiagos ne vien religiniais, bet ir kultūriniais, net gi ir politiniais, klausimais. Skoningas Algirdo Kurausko viršelis ir vinjetės.

“Dirva”, 1964. V. 6

(Iš 210 psl.)

ALĖ RŪTA

PARIS WHEN IT SIZZLES

Pramoginis filmas yra lyg kramtomoji guma akims; gaudai vaizdą po vaizdo, pasijuoki, lauki netikėtumų, paganai akis spalvose ir žmonių įvairume, bet išėjęs viską užmiršti, arba lieka net šleikštumu skonis, kaip burnoje po gumos kramtymo. Vienu iš tokių filmų yra ir “Paris when it sizzles”. Vaidyba gera. Audrey Hepburn, kaip visada, ne tik simpatinga ir graži, bet ir prityrusi aktorė; šioje sekretorės rolėje, A. Hepburn įvairi ir įdomi, dirbdama pas amerikietį filmų rašytoją, jauna sekretorė, kuri sakosi atvažiavusi į Paryžių “tikėtai gyven-

ti”, greitai išijaučia į rašytojo darbą, į jo lakią vaizduotę ir drauge su juo pergyvena aprašomuosius vaizdus, taip pat visą kūrėjo vargą ir jo džiaugsmą. William Holden, rašytojo rolėje, vaidina neblogai; bet daugely scenų jam jau stinga aktoriškos rimties ir subtilumo, ko su kaupu yra Audrey Hepburn vaidyboje, William Holden, tiesa, ši rolė gana nelengva, reikalaujanti jausminio išibėgėjimo ir kartu kūrėjo išgyvenimų dramizmo. Čia aktorius kartais pervaidina, sušaržuodamas ir vaizduojamą charakterį, ir savo vaidybinį tipą.

Yra filmų, kaip “Hud” (su Paul Newman), kuris labiau patinka, žiūrint antrą kartą, ir dar labiau — trečią; ir yra fil-

mų, kad ir spalvingų, palinksminančių, kurių nebeturėtum kantrybės pažiūrėti ir pusantro karto. Toks yra ir šis filmas — apie “čirškiantį Paryžių”. Antrą kartą jo nebežiūrėtum.

Čia paliestieji rašytojo sąmonės ir pasąmonės momentai (ypač filmų rašytojų) būtų įdomūs, bet jie nenagrinėjami psichoanalizės keliu, nei autentiškais asmens išgyvenimais, nei kitokiu įtikinamu būdu. Viskas atrodo išgalvota, perdėta, išžėsta ir sujaukta. Nebent filmo gamintojai (Paramount, direktoriai Richard Quine ir George Axelrod) šaržo būdu norėjo parodyti moderniojo rašytojo sąmonės profilį. Filmas, žinoma, tik suaugusiems.

LAIŠKAS DRAUGEI

(Iš 214 p.)

beribės galimybės tuose žodžiuose! Troškimas meilės ir žavės meilės idealu! Taip, stipriau negu meilė pačiam Petru, reiškėsi pirmiausia meilė meilės idealui. Ilgėtis šio idealo yra įgimta. Baigdamas iš tos pačios knygos patuosiu T. Bovet žodžius:

“Meilė nėra asmeninis dalykas: nėra kažkokia sukilninta lyties trauka kitam asmeniui. Meilė kyla iš Dievo, tik iš Dievo. Meilė kaip muzika, siunčiama radijo bangomis. Jei siųstuvas tyli, mes nieko negirdime. Kai Dievas, kuris yra Meilė, siunčia savo bangas, mes išgirstame, išbundame ir

savotiškai apsvaigstame. Bet nevisi pagauna tikrąją bangą. Tai priklauso nuo žmogaus, kiek jis atsigręžia į Dievą savo tikėjimu ir viltimi... Žmogus be atvangos yra vejamas Dievo meilės, kad galutinai tik Jame galėtų nurimti.”

Tavo vyresnė draugė

Teresėlė

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS SUAŽIAVIMAS

Šį rudenį Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija šaukia savo šeštąjį suvažiavimą rugsėjo 5-7 d. Fordhamo jėzuitu universitete Niujorke. Ši lietuvių katalikų mokslininkų organizacija buvo įkurta Lietuvoje 1922 m. sudaryti palankesnes sąlygas katalikų moksliniam darbui, paruošti didesnę katalikų mokslininkų prierauglį ir kelti tautoje mokslinį lygį krikščioniškos kultūros šviesoje. Jai nepriklausomoje Lietuvoje vadovavo vysk. J. Skvireckas (1922-1926), prel. A. Jakštas - Dambrauskas (1926-1938) ir prof. St. Šalkauskis (1938-1940). Kaune buvo sušaukti trys suvažiavimai: 1933, 1936 ir 1939 m.

Išėivijoje LKMA atgaivinta Romoje 1954 m., ten susidarius reorganizaciniam komitetui, kuris, atsiklausęs laisvame pasaulyje esančių narių, paruošė naują statutą ir korespondenciniu būdu pravedė centro valdybos rinkimus. Nuo tada iki šiol centro valdybos rezidencija tebėra Romoje. Pradžioje LKMA pirmininkavo vysk. V. Padolskis, o dabar jau antrą terminą pirmininkauja prof. dr. A. Liuima, S. J.

Laisvame pasaulyje atsikūrusios Akademijos tikslas nusakomas pirmame naujųjų įstatų paragrafe, kur sakoma, kad "LKMA yra draugija, kurios tikslas yra telkti aukštojo mokslo lietuvius katalikus, kiek galint lengvinti jiems mokslinio darbo sąlygas, ruošti naujų mokslo jėgų, platinti ir kelti mokslingumą ir krikščionišką kultūrą lietuvių tautoje". Gi antrame paragrafe sakoma: "Tam tikslui pasiekti akademija: a) steigia bibliotekas, muziejus ir kitas mokslo įstaigas; b) rengia suvažiavimus, kursus ir paskaitas; c) leidžia knygas, mokslo žurnalus ir kitos rūšies leidinius; d) kuria fondus; e) sudaro ir skiria stipendijas; f) isigyja judomo ir nejudomo turto". Šiuose dviejuose paragrafuose atidengtas akademijos tikslas ir iš jo išplaukiantieji uždaviniai.

Šiuo metu LKMA jau turi 156 narius susitelkusius į židinius ir sekcijas, o kur jų nėra, nariai paskirai dirba mokslinį darbą. Jos židiniai veikia Čikagoje, New Yorke, Naujojoje Anglijoje, Detroite ir šiuo metu organizuojasi Montrealy, o istorijos mokslų sekcija Romoje. Išėivijoje Akademija jau surengė du suvažiavimus: 1957 m. Romoje ir 1961 m. Čikagoje.

Šių metų suvažiavime veiks 9 įvairių mokslo šakų sekcijos. Joms jau senai pagal suvažiavimo nuostatus paskirti sekcijų vadovai darbuojasi. Teologijos sekcijai vadovauja T. prof. dr. A. Liuima, S. J.; filosofijos — dr. J. Girnius; teisės mokslų — prof. dr. B. Kaslas; istorijos mokslų — prof. dr. Z. Ivinskis; medicinos — dr. D. Jasaitis; tikslųjų ir gamtos mokslų — dr. A. Damušis; politinių ir socialinių mokslų — prof. dr. V. Vardys; pedagogikos ir psichologijos — prof. dr. V. Bielauskas; literatūros ir kalbos mokslų — T. dr. L. Andriekus, O.F.M. Sekcijų vadovai jau surado paskaitininkus ir jų paskirtas temas centro valdyba patvirtino. Vietinį suvažiavimui ruošti komitetą sudaro: pirmininkas — T. prof. V. Jaskevičius, S. J., sekretorius — prof. dr. A. Vasys ir išdininkas — prel. J. Balkūnas.

Suvažiavimas šaukiamas pasaulinės parodos metu ir laisvomis nuo darbo rugsėjo 5-7 dienomis. Dėl to rengėjai laukia į suvažiavimą atvykstant daug akademikų mokslininkų ir mokslo mėgėjų. Laukiama svečių ne tik iš JAV, bet ir iš Kanados, P. Amerikos ir Europos. Visais suvažiavimo reikalais kreiptis į pirmininką šiuo adresu: Rev. Walter C. Jaskiewicz, S. J., Fordham University, New York 58, N. Y. Telef. FO 7-5400 exten. 218.

Tėv. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Stasys Yla. MODERNI MERGAIŲ GAITĖ. Išleido ir spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn., U.S.A. Iliustravo N. Vedegytė - Palubinskienė. Šioje knygoje pinasi mergaičių bendrabučio ir vasaros stovyklų kapeliono ilgametė patirtis, auklėtojo išvalga ir psichologinės studijos apie jauną bręstantį asmenį dabartinių laikų aplinkoje. Turinys progresuoja su augančia ir bręstančia mergaite nuo 12 iki 19 metų: tėvų namai ir pasaulis...; draugystė...; berniukai svajonėse ir iš arčiau...; grožis ir pasisekimas...; kaip save atrasti...; grupėje...; tarp mokyklos ir gyvenimo...; ar yra meilė be Dievo...; tėvų ir tėvynės meilė; trys keliai į gyvenimą. Visa tai pristatoma konkrečiu stiliumi, praturtintu dialogu, asmeniškų pokalbių ar atsitikimų atpasakojimu. Gilus, psichologiškai paremtas dėstymas, bet tuo pačiu lengvas, mergaitei artimas ir suprantamas. Knyga yra labai naudinga 12-19 m. mergaitėms; rekomenduojama taip pat tėvams ir auklėtojams. Ji, 289 psl. storio, tekainuoja 2.50 dol.

MOTERIS. Lietuvių moterų žurnalas. 1964. Kovas-balandis. Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Vyr. red. Iz. Matusevičiūtė. Konkrečius šių laikų moters uždavinius svarsto G. Ivaškienė ("Keletas priekaištų lietuvei katalikei") ir T. Gečiauskienė ("Lietuvė katalikė ir Katalikų Akcija").

LITUANUS. Lithuanian Quarterly. Vol. IX. No. 4. December, 1963. Redaguoja Tomas Remeikis. Svarbesni straips-

niai: V. Trumpos "1863 Revolt in Lithuania" ir St. Lušio "The Emergence of Unified Resistance Movement in Lithuania, 1940-1943".

SKAUTŲ AIDAS. Oficialus Lietuvių Skautų Sąjungos Organas. 1964. Balandis. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Vyr. red. Ant. Saulaitis. Šio padidinto numerio didžioji dalis, suredaguota A. Kezio, S. J. ir V. Kasniūno, skiriama Lituanicos skautų tunto Čikagoje 15 m. gyvavimo sukakčiai paminėti. Sumaniai išleistas, gausiai iliustruotas. Spausdino V. Vijeikis.

NEWCASTELIO APYLINKĖS LIETUVIŲ BIULETENIS. 1964 m. Vasaris. Leidžia Australijos Lietuvių Bendruomenės Newcastelio Apylinkės Valdyba. Vertos dėmesio paštangos.

ATEITIS. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. 1964. Balandis. Leidžia Moksleivių Ateitininkų Sąjunga. Sveikintinas reiškinys, kad "Ateities" redakcijoje ir bendradarbių tarpe yra nemaža studentų ir moksleivių, besiuogdančių spaudos srityje. Žurnale visgi pasigendama pasaulėžiūrinių straipsnių. Ši numerį redagavo R. Repšio kolektyvas.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS. Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos Organas. 1964. Balandis. Leidžia Illinois Lietuvių Gydytojų Draugija. Vyr. red. dr. S. Biežis. Atsak. red. dr. St. Budrys. Biuletėnis vis gerėja savo išvaizda, trumpais medicinos straipsniais ir gydytojų veiklos kronika.

LAISKAJ
LIETUVIAMS

2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636